

UNIVERZITA KARLOVA

FAKULTA SOCIÁLNÍCH VĚD

Institut politologických studií

Bakalářská práce

2017

Dominik Zuna

UNIVERZITA KARLOVA

FAKULTA SOCIÁLNÍCH VĚD

Institut politologických studií, katedra politologie

Dominik Zuna

**První a druhá válka v zálivu: význam
technologické převahy v moderním vojenství**

Bakalářská práce

Praha 2017

Autor práce: **Dominik Zuna**

Vedoucí práce: **RNDr. Jan Kofroň, Ph.D.**

Rok obhajoby: 2017

Bibliografický záznam

ZUNA, Dominik. *První a druhá válka v zálivu: význam technologické převahy v moderním vojenství*. Praha, 2017. 47 s. Bakalářská práce (Bc.) Univerzita Karlova, Fakulta sociálních věd, Institut politologických studií. Katedra politologie.

Vedoucí bakalářské práce RNDr. Jan Kofroň, Ph.D.

Abstrakt

Text bakalářské práce se zabývá vlivem moderních technologií na výsledek dvou specifických ozbrojených konfliktů, a to první (1991) a druhé (2003) války v Perském zálivu. Text se zabývá technologickou převahou na bojišti, disproporcí v oblasti výcviku, rolí vzdušných sil a psychologickými a morálními faktory. Cílem práce je porovnat důležitost faktorů ovlivňujících výsledek konfliktů a zhodnocení popisovaných teoretických přístupů, které se těmito výsledky zabývají. V rámci práce jsou oba konflikty rozebrány, porovnány a konfrontovány s jednotlivými teoriemi. Hlavním zjištěním je, že za skvělým vojenským výsledkem obou válečných konfliktů stálo synergické spojení špičkového výcviku, moderních technologií, letecké převahy a dalších, méně důležitých faktorů. V textu se nachází kapitola, ve které jsou nabyté poznatky aplikované na současný a výhledový stav AČR. Jedná se o srovnávací případovou studii, která vychází z primárních a sekundárních odborných zdrojů.

Abstract

This bachelor thesis is focused on role of modern technology in outcome of first and second Gulf war (1991 and 2003 respectively). Thesis is evaluating the role of technological advantage on the battlefield, skill difference between actors, role of air force, air supremacy and psychological and moral factors. Main goal of thesis is to compare the importance of all those factors in relation to the outcome of conflict(s) and review main theoretical approaches that offers explanation of how and why the conflicts ended the way they did. Both war campaigns are thoroughly analyzed and compared against each other and confronted with the specific theories. Main discovery is, that the great results were caused by synergistic relation mainly between skill, technology and air support. Special chapter about practical and policy implications for AČR (Army of Czech Republic) is located at the end of thesis.

Klíčová slova

Válka, vojenství, technologická převaha, Perský záliv, pozemní síly, letectvo, technologie, výzbroj, výbava, nasazení

Keywords

War, military, technological advantage, Persian gulf, ground forces, air force, technology, gear, equipment, force employment

Rozsah práce: 86 200 znaků

Prohlášení

1. Prohlašuji, že jsem předkládanou práci zpracoval/a samostatně a použil/a jen uvedené prameny a literaturu.
2. Prohlašuji, že práce nebyla využita k získání jiného titulu.
3. Souhlasím s tím, aby práce byla zpřístupněna pro studijní a výzkumné účely.

V Praze dne 19. 5. 2017

Dominik Zuna

Poděkování

Na tomto místě bych rád poděkoval RNDr. Janu Kofroňovi, vedoucímu mé bakalářské práce, za odborné vedení, cenné rady, trpělivost a lidský přístup, které mi pomohly zdárně dokončit mojí závěrečnou práci.

**Institut politologických studií
Projekt bakalářské práce**

Univerzita Karlova v Praze

Fakulta sociálních věd

Institut politologických studií

Teze bakalářské práce

**První a druhá válka v zálivu: význam
technologické převahy v moderním vojenství**

Jméno: Dominik Zuna

Předmět: Bakalářský seminář I.

Obor: Politologie a mezinárodní vztahy

Ročník: 2.

Akademický rok: 2014/2015

Datum odevzdání: 5. 6. 2015

Vedoucí práce: RNDr. Jan Kofroň, Ph.D.

Zaměření práce:

Bakalářská práce se zaměřuje na fenomén technologické převahy v moderním vojenství a následného dopadu na výsledek konfliktu. Cílem této práce je výzkum vývoje technologií v oblasti vojenství a jeho strategický dopad na reálně konflikty s konkrétními příklady ve dvou válkách v Perském zálivu. Dále se zabývá vlivem bojové efektivity na průběh vojenských operací. Metodologický rámec práce se zabývá analýzou a případovou studií vstupních a výstupních dat skládajících se z faktografických aspektů jednotlivých vojenských konfliktů. Za pomoci teoretických znalostí a praktických poznatků je sestaven obecný rámec, který odpovídá na vytyčené výzkumné otázky.

Úvod do problematiky:

Války jsou součástí dějin lidstva již od nepaměti. Ať už se jednalo o malé konflikty či potyčky, které vyústily ve změnu regionálního charakteru, nebo o velká válečná tažení, která měla za následek totální změnu mocenského rozložení světa. Od začátku lidstva je válka potažmo boj silovým prostředkem k dosažení svého cíle, ať už se jedná po politický nebo ekonomický záměr.

Konflikt jako takový můžeme označit za (převážně) násilnou událost krátkodobého (potažmo dlouhodobého) charakteru mezi dvěma stranami, na jejíž výsledek má vliv mnoho faktorů. Od přímočarých okolností jako je početní převaha, znalost terénu a technologická převaha, po okolnosti hůře měřitelné – bojová efektivita, motivace, morálka a jim podobné nuance ovlivňující průběh boje. Tento rámec můžeme aplikovat na všechny proběhlé válečné konflikty a je nám umožněno posoudit, zdali se za těchto podmínek jednalo o konflikt symetrický, nebo asymetrický.

Tato práce se zaměřuje na rozbor dvou asymetrických konfliktů. Zejména pak na to, jakou roli v těchto bojových operacích sehrála technologická převaha na bojišti, bojová efektivita a ostatní faktory zmíněny v odstavci výše. Obecně se předpokládá, že výhoda v těchto jednotlivých kategoriích znamená drtivou porážku protistrany. Cílem této práce je, mimo jiné, i tuto obecnou hypotézu podrobit vědeckému zkoumání na základě rozboru dvou válek v Perském zálivu. Dvou konfliktů, ve kterých proti sobě stáli v podstatě stejní aktéři. Dvou konfliktů, u kterých panuje obecný konsenzus o tom, že to byla právě ona převaha po technické/vojenské/strategické stránce, která stála za absolutním výsledkem.

V průběhu práce se pokusím odpovědět na otázku vlivu rozdílné úrovně vojenských technologií, připravenosti a efektivity na průběh a výsledek konfliktu. Cílem práce je odpovědět na zadané výzkumné otázky a podpořit/vyvrátit udané hypotézy.

Metodologie:

Metodologický rámec práce se bude opírat o případové studie obou konfliktů, jejichž informace budou zanalyzovány a zasazeny do konceptu výzkumných otázek.

Osnova práce:

1. Úvod
2. Konceptualizace pojmů
3. Rozbor vojenských technologií jednotlivých aktérů
4. První válka v zálivu z hlediska technologicky-vojenského porovnání
5. Druhá válka v zálivu z hlediska technologicky-vojenského porovnání
6. Příčiny vedoucí k převaze na bojišti
7. Efektivita boje jako důležitý determinant výsledku
8. Strategický význam jednotlivých částí armády
9. Technologicko-strategický vývoj a jeho dopad na průběh operací
10. Shrnutí
11. Závěr

Výzkumné otázky:

1. Jakým způsobem se projevil technologicko-vojenský vývoj na výsledku první a druhé války v zálivu, a jakou měrou do těchto výsledků zasahovala bojová efektivita zúčastněných armád?
2. Jak je možné, že výsledky obou konfliktů skončily tak jednoznačně po vojenské stránce, i přes kvantitativní nerovnost v rámci koaličních armád - jakou úroveň hraje v tomto výsledku kvalitativní proměnná?

3. Jakým způsobem se změnila role letectva v první a druhé válce v zálivu - která složka ozbrojených sil byla pro konkrétní invazi nejdůležitější?

Hypotézy:

Technologická převaha koaličních sil byla hlavním a jediným důvodem pro jednoznačný a bleskurychlý průběh obou vojenských operací.

Technologická převaha koaličních sil nehrála primární roli ve výsledku obou vojenských konfliktů, přestože se na konečném rozuzlení velmi podílela.

Výsledek obou válek v Perském zálivu byl již předem jednoznačný, vzhledem k neefektivitě a nízké technologické úrovni opozičního vojska a zároveň vysoké úrovni strategické a technologické vyspělosti koaliční vojenské mašinérie, navzdory početné převaze nepřítele.

Úloha letectva platila za nejdůležitější strategický prvek v obou konfliktech.

Seznam zdrojů:

ASSESSING THE CONVENTIONAL BALANCE - THE 3-1 RULE AND ITS CRITICS -

JJ Mearsheimer 35 str., 1989

The mystique of U.S. air power - Cohen, E.A. 1994

Victory misunderstood - What the Gulf War tells us about the future of conflict - S.

Biddle 41 str., 1996

The Gulf War debate redux: Why skill and technology are the right answer - S. Biddle

13 str., 1997

The linkage of air and ground power in the future of conflict - TA Keaney 4 str., 1997

What the Gulf War can (and cannot) tell us about the future of warfare - TG Mahnken

12 str., 1997

Lessons from ground combat in the gulf - The impact of training and technology - DG Press 10 str., 1997

The myth of Air power in a Persian Gulf War - Darryl G. Press 40 str., 2001

How the weak win wars: Theory of asymmetrical conflict, Arreguin-Toft. I 35 str., 2001

Iraq and American Military transformation, Biddle. S 46 str., 2004

Defining Victory and defeat in Iraq, Biddle. S 4str, 2006

Special Forces and future warfare, Biddle. S 9str., 2006

Learning from Iraq - Counterinsurgency in American Strategy, Metz. S 135 str., 2007

Strategy in War, Biddle. S 7 str., 2007

Speed Kills? Reassessing the role of speed, precision and situation awareness in the Fall of Saddam, Biddle. S 46str., 2007

The Puzzle of Personalist Performance: Iraqi Battlefield Effectiveness in the Iran/Iraq War 40 str., 2013

Guide to methods for students of political science - Van Evera, S. 23str.

The limits of precision-guided air power - RA Pape 21 str., 2007

Military Power: Explaining Victory and Defeat in Modern Battle, Biddle. S 352 str., 2006

Modern Strategy - Gray S, C. 432 str., 1999

Iraq and evolution of American Strategy - Gray S, C. 288 str., 2008

Fick, N., *One Bullet Away: The Making of a Marine Officer*, 2005, Houghton-Mifflin, English

Wright, E., *Generation Kill*, 2004, Putnam Adult, English

Obsah

ÚVOD.....	2
1 TEORETICKÁ ČÁST	5
1.1 KONCEPTUALIZACE A OPERACIONALIZACE ZÁKLADNÍCH POJMŮ	5
1.2 KLÍČOVÉ TEORIE VYSVĚTLUJÍCÍ VÝSLEDEK KONFLIKTU	6
1.2.1 Teorie č. 1 – „Technologická převaha na bojišti jde ruku v ruce s bojovými dovednostmi“ ⁸	
1.2.2 Teorie č. 2 – „Samotná schopnost vedení boje, či samotná technologická převaha jako dostatečný faktor pro vítězství“	10
1.2.3 Teorie č. 3 – „Letecká nadvláda jako příčina vítězství“	11
1.2.4 Teorie č. 4 – „Úroveň morálky a komunikačních dovedností protivníků“	12
1.2.5 Shrnutí.....	13
1.3 HYPOTÉZY TEORIÍ	14
2 EMPIRICKÁ ČÁST.....	16
2.1 PRVNÍ VÁLKA V PERSKÉM ZÁLIVU	17
2.1.1 Materiální faktory	18
2.1.2 Nemateriální faktory	22
2.1.3 Průběh a implikace výsledku první války v Perském zálivu	24
2.2 DRUHÁ VÁLKA V PERSKÉM ZÁLIVU	28
2.2.1 Materiální faktory	29
2.2.2 Nemateriální faktory	33
2.2.3 Průběh a implikace výsledku druhé války v Perském zálivu	34
3 RELEVANCE PROBLEMATIKY PRO AČR.....	38
4 ZÁVĚR.....	42
5 POUŽITÁ LITERATURA	44
6 SEZNAM PŘÍLOH	46
7 PŘÍLOHY	46

Úvod

Vliv technologií na oblast vojenství je neoddiskutovatelný. Jedná se o jev obecně přijímaný, jak ve vědeckém, tak ve veřejném diskursu. Počínaje prvními výdobytky ve formě železných nástrojů, ze kterých postupně vznikly čím dál dokonalejší zbraně na kontaktní i nekontaktní vzdálenost. Dále velkým Římem, který si dokázal podmanit značnou část známého světa právě i díky velmi pokročilé a (polo)profesionálně vedené armádě. Přes pozdně středověké mocnosti, které svůj rozmach opíraly o převahu na moři, až po moderní válečné konflikty. Technologický vývoj v historii znatelně ovlivňoval podobu vojenství a moderní (či modernější) technologie bezpochyby napomáhaly inovátorům a armádám, které tyto nové prvky dokázali adaptovat. Stejný trend se dá vysledovat i do dnešního dne. Nejde ovšem jen o technologii jako takovou. Značnou úlohu v tomto kontextu hraje také taktika a její využití – byť právě s dostupnými technologiemi se taktika a strategie mění. Ruku v ruce s technologiemi, taktikou a strategií jdou také dovednosti samotné. Přítomnost špičkové techniky, využitě skrze ideální taktiku, se stává ještě efektivnější, operuje-li s ní špičkově vycvičený jedinec. Právě tyto faktory se značně projevíly v konfliktech, které rozebírá tato práce. V současné době se ovšem často hovoří o tom, že je to právě onen technologický rozdíl, který dominantně ovlivňuje to, kdo bude vítězem a kdo bude poraženým. Často bez ohledu na jiné faktory. Širším cílem práce je právě toto tvrzení prověřit na dvou moderních válečných taženích.

Tato práce si klade za cíl zjistit, do jaké míry se podílí vliv technologické převahy na výsledcích moderních vojenských operací. Konkrétně se zaměříme na první a druhou válku v Perském zálivu. V moderních dějinách je totiž na faktor technologické převahy kladen obrovský důraz. V posledních několika desetiletích došlo až k téměř nekritickému zdůrazňování významu technologické převahy. Cílem této práce je, na základě studia dvou vybraných ozbrojených konfliktů, zjistit, zdali je tento pohled relevantní, nebo zdali se jedná o problematiku podstatně komplexnější a technologie nejsou tím jediným, či nejpodstatnějším, faktorem, který by měly ozbrojené síly dnešní doby řešit.

V této práci budu analyzovat dva konflikty, které poslouží jako výchozí body pro posouzení výzkumné otázky: *Je technologická převaha na bojišti tou hlavní a převládající determinantou, která určuje finální výsledek celé operace?* Těmito konflikty jsou první a druhá válka v Perském zálivu (1991 a 2003). Cílem této práce je

výzkum vývoje technologií v oblasti vojenství a jeho strategický dopad na reálné konflikty s konkrétními příklady ve dvou výše zmíněných konfliktech. Dále se práce zabývá fenoménem efektivity boje a jeho vlivem na průběh a výsledek jednotlivých bojových potyček mezi aktéry.

První a druhá válka v Perském zálivu jsou pro tuto práci ideálními případy, jelikož mají mnoho kontextuálních faktorů společných a pro cíl práce jsou tedy velmi vhodné kvůli porovnání. Geografická poloha konfliktu je víceméně totožná – jedná se o pouštní prostředí na území Iráku (Kuvajtu), kde měly domácí jednotky (potenciální) výhodu ve znalosti terénu. Aktéři konfliktu jsou také víceméně shodní – na jedné straně Irácká armáda, na straně druhé armáda koaliční v čele s ozbrojenými složkami USA. Hlavním rozdílem je v tomto případě dvanáct let z hlediska technologického (a částečně také strategického) vývoje aplikovaného v oblasti vojenství. Americké ozbrojené složky se za tuto dobu posunuly kupředu obrovským způsobem, byť byla na jejich straně technologická převaha již v prvním případě. O armádě Iráku se však toto říci nedá. Jak se rozdíl dvanácti let projevil na podobě a průběhu konfliktu? Na to se pokusím odpovědět v průběhu této práce.

Specificky se práce orientuje na zodpovězení následujících výzkumných otázek¹: Jakým způsobem se projevil technologicko-vojenský vývoj na výsledku první a druhé války v Perském zálivu? Jaký význam na výsledek operace má efektivita a připravenost jednotlivých armád? Jak je možné, že výsledky obou konfliktů skončily tak jednoznačně po vojenské stránce, i přes kvantitativní nerovnost v rámci armád? Jakoukoli hraje v tomto srovnání kvalitativní proměnná (technologie, výcvik, efektivita a jejich případné kombinace)?, Jakým způsobem se změnila role letectva v první a druhé válce v zálivu - která složka ozbrojených sil byla pro konkrétní invazi nejdůležitější?

Ve snaze zodpovědět výše vyřčené otázky, se práce se opírá o analýzu a následné srovnání odborných zdrojů týkajících se dané problematiky, na jejímž základě bude možno odpovědět na uvedené výzkumné otázky a potvrdit či vyvrátit stanovené hypotézy. Práce je organizovaná jako případová srovnávací studie, která vychází ze sekundárních zdrojů. Je třeba zdůraznit, že ačkoliv toho bylo o výsledcích a dopadech obou konfliktů napsáno mnoho, žádný text se nezabírá explicitním srovnáním konfliktů

¹ Finální struktura práce se nepatrně liší od svého původního zadání, které bylo vypracováno se značným předstihem před samotným psaním práce. Hlavní příčinou jsou úpravy zdrojové literatury a pojetí práce. Liší se zejména hypotézy č. 3 a 4, které jsou jinak formulovány, a struktura práce.

z hlediska vlivu technologií na výsledky operací. Zodpovězení na tyto otázky by mohlo být potenciální přidanou hodnotou této práce.

Práce je strukturována do pěti hlavních kapitol. V úvodní části se rozebírají základní pojmy a termíny, jejich konceptualizace a operacionalizace. Ve druhé kapitole představím teorie, které nabízejí vysvětlení bojové efektivity (obecně) a výsledků dvou studovaných konfliktů. Na základě těchto teorií bude komparace provedena. Následující dvě kapitoly se budou týkat samotného rozboru obou vojenských operací a následné aplikaci a kritickému zhodnocení všech využitých teorií, které budou konfrontovány mezi sebou. V poslední kapitole se pokusím aplikovat znalosti a poznatky do současné společenské roviny, konkrétněji do problematiky současné podoby AČR a jejího potenciálního směřování v budoucnosti.

1 Teoretická část

V této části práce rozeberu základní teoretické pojmy a následně čtyři výchozí teoretické přístupy, které jsou pro další zpracování zásadní. Na konci teoretické kapitoly se nachází srovnání rozebraných teorií, společně s jejich základními hypotézami.

1.1 Konceptualizace a operacionalizace základních pojmů

V průběhu práce se bude objevovat mnoho základních teoretických konceptů a technických pojmů, které vychází z odborné literatury. Tyto termíny mohou být pro čtenáře neznámé a vzhledem k jejich četnosti v tomto textu, a významu v odborných pracích, je představím v této kapitole. V práci se objevuje také řada technických pojmů z oblasti vojenství. Ty nejsou pro účely této práce tolik signifikantní, ovšem i tak jsou v příloze č. 1 vysvětleny.

	Konceptualizace	Operacionalizace
Bojová efektivita	Označení úrovně spolupráce jednotlivých ozbrojených složek a úrovně vynaložených prostředků vzhledem ke splnění cíle.	Úspěšné provedení útoku na cíl, za spolupráce pozemních a leteckých jednotek, bez utržení nadbytečných ztrát.
Technologická převaha	Technologická převaha na bojišti znamená dostupnost modernějších a efektivnějších technologií, které společně dávají využívající straně výhodu oproti straně nepřátelské, která těmito technologiemi nedisponuje.	Nasazení modernější techniky a využití špičkových technologií proti výbavou zastaralému nepříteli – např. nasazení tanků M1 Abrams proti tankům T-55/62/72 protistrany, dostupnost termovize, modernějšího letectva atd.
Force to Space ratio (FSR)	Hodnota FSR označuje hustotu sil na vymezené oblasti (obvykle 1km ² nebo specificky dlouhá frontová linie).	Hodnota FSR se pohybuje od 0 do nekonečna. Příklad: FSR 500 = 500 vojáků rozprostřených na 1km ² , či na kilometr dlouhé linii.
Force to Force ratio (FFR)	Hodnota FFR určuje poměr sil v konkrétní bitvě.	FFR se měří ve třech kategoriích: X < 1 – nižší počet vojáků než protistrana X = 1 – stejný počet vojáků X > 1 – vyšší počet vojáků

	Konceptualizace	Operacionalizace
Exchange Rate	Označuje poměr počtu ztrát mezi stranami konfliktu, slouží k vyhodnocení úspěšnosti boje (hodnota se používá pro měření efektivity boje).	<p>Hodnota Exchange Rate měří poměr ztrát na bitevním poli mezi zúčastněnými aktéry. Existují 3 možnosti výsledků.</p> <p>ER > 1 poměr ztrát byl nižší než v případě protivníka</p> <p>ER = 1 Poměr ztrát byl totožný</p> <p>ER < 1 Poměr ztrát byl vyšší vzhledem k protivníkovi</p> <p>Příklad: Exchange Rate 86:2, v rámci obrněných transportérů, utrhla irácká armáda během bitvy na 73 Eastings (ztráta 2 koaličních obrněnců, proti 86 iráckým)</p>
Loss Rate	Označení poměru ztrát (eventuálně také zraněných či neakceschopných osob) na lidských životech vůči celkovému počtu nasazených vojáků, slouží jako jeden z prvků hodnocení výsledku (hodnota se používá pro měření efektivity boje).	<p>Hodnota Loss Rate se měří poměrem mezi počtem nasazených a padlých vojáků v rámci jedné strany. Výsledek implikuje dvě situace.</p> <p>Loss Rate = 1 znamená, že bylo dosaženo takové úrovně ztrát, která se rovná počátečnímu stavu nasazených vojáků. Značí totální kolaps.</p> <p>Loss Rate < 1 znamená, že bylo dosaženo menšího počtu ztrát, než bylo nasazených vojáků. Čím nižší hodnota Loss Rate, tím úspěšnější byla operace.</p> <p>Příklad: 795 000 vojáků koaličních jednotek bylo nasazeno během 1. války v Perském zálivu, 240 padlých, Loss Rate 1:3180</p>

1.2 Klíčové teorie vysvětlující výsledek konfliktu

První válka v Perském zálivu byla premiérou hned v několika ohledech. Tou nejzásadnější novinkou bylo dle mého názoru to, s jakou informační a zpravodajskou bezprostředností probíhala. Díky zásadnímu rozvoji informačních technologií se tak

jednalo o první vojenský konflikt, který v podstatě probíhal “v přímém přenosu”.² Tento fakt spolu nesl jak nesporné výhody, tak neoddiskutovatelné negativní dopady. K informacím, ke kterým měli dříve přístup jen někteří lidé ze specifických kruhů, se nyní mohlo dostat podstatně více lidí. Na základě toho vnikalo mnoho komentářů či hodnocení, které průběh, a ve finále také výsledek, operace nějakým způsobem klasifikovaly. Výsledné diskuze trvaly mnoho následujících let a to jak na odborné, tak na neodborné úrovni. Dalším zásadním bodem byl fakt, že výsledky první války v Zálivu znovu nastartovaly diskuzi o tzv. *revolution in military affairs*^{3 4}. Posledním zajímavým faktem je, že se jednalo o první válečný konflikt v post bipolárním prostředí. Následující teorie vychází z odborných zdrojů, které se první (a druhou) válkou v Perském zálivu zaobíraly.

Vzhledem k obrovskému množství textů a pojednání, které byly o tomto tématu napsány, se omezím na, dle mého názoru, hlavní debatu, která po první válce nastala, a která řeší význam technologické převahy na bojišti. Zúčastnily se jí čtyři strany odborníků, které do problematiky vnesly svůj vlastní náhled na to, co bylo podle nich hlavním determinantou výsledku operace. Na základě těchto zdrojů níže uvádím hlavní teoretické přístupy, se kterými budu pracovat v průběhu celé bakalářské práce.

V této kapitole se seznámíme se čtyřmi klíčovými teoretickými vysvětleními, které se zabývají analýzou a hodnocením vlivu technologické a strategické převahy na průběh a výsledek bojové operace. Mezi hlavní postavy této diskuse patří Stephen Biddle, který ve svém díle *Victory Misunderstood – What the Gulf War Tells Us About The Future Conflict* nastínil teorii, že příčina výsledku první války v zálivu nebyla tak jednoznačná, jak by se mohlo z počátku zdát. Obecný názor totiž byl, že hlavní determinantou výsledku první války v zálivu, byla role letectva a obecná technologická převaha.⁵ Biddle však toto tvrzení ve své tezi výrazně zpochybňuje. Na tento článek se poté snesla řada reakcí a protiargumentů, které si v této části práce také popíšeme. Teorií o tom, jak a proč dopadla Válka v Zálivu je mnoho. Od těch obecných, nebo spíše „všeobecně“ akceptovaných, kdy je brána jako hlavní determinanta rozdíl v obecné technologické

² JOHNSON, Tom. Desert Storm: The first war televised around the world. *Atlantamagazine* [online]. 18. 5. 2017 [citováno dne]. Dostupné z <http://www.atlantamagazine.com/90s/desert-storm-the-first-war-tv-televised-live-around-the-world-and-around-the-clock/>

³ Pohled, podle kterého byl tento konflikt předzvěstí toho, jak budou vypadat válečné konflikty v budoucnosti. Zejména čím dál vyšší důležitost letectva a získávání a následné využívání kriticky důležitých informací v průběhu válečné operace.

⁴ COHEN, E. A. The Mystique of U. S. Air Power, *Foreign Affairs*, 1994, roč. 73, č. 1, s. 109-110

⁵ BIDDLE, S. Victory Misunderstood, *International Security*, 1996, roč. 71, č. 2, s. 139

rovině přes teorie, které jasně specifikují, co hrálo hlavní roli pro úspěšný výsledek operace – ať už se jednalo o leteckou převahu, technologickou převahu, strategickou převahu, morální převahu a tak dále. Tato kapitola je strukturována do čtyř částí, kdy každá z nich bude věnována jedné z teorií. Na konci kapitoly je uvedena srovnávací tabulka, která obsahuje celkové shrnutí.

1.2.1 Teorie č. 1 – „Technologická převaha na bojišti jde ruku v ruce s bojovými dovednostmi“

Stephen Biddle svou práci s názvem *“Victory Misunderstood: What The Gulf War Tells Us about the Future of Conflict”* takto pojmenoval z několika důvodů. Jedním z nich byl údajně špatný výklad výsledku, se kterým pracovala většina médií ale také odborníků a bezpečnostních expertů. Tím druhým důvodem byl fakt, že výsledek první války v zálivu výrazně ovlivnil pohled na to, jakým směrem by se měla ubírat budoucnost amerických ozbrojených složek.

První válka v zálivu měla být jakousi šablonou toho, jak budou (v ideálním případě) válečné operace budoucnosti vypadat a probíhat. S tímto však Biddle zásadně nesouhlasil. Hlavní premisa Stephena Biddla, se kterou ve svém textu pracuje je, že je chybné v hodnocení výsledků první války v Zálivu předpokládat, že hlavní determinantou byla technologická převaha koaličních sil, nebo naopak neschopnost irácké armády bojovat na konkurenceschopné úrovni. Tyto dva faktory v poválečném období tvořily hlavní dvě východiska, která se brala jako platná vzhledem k výsledku operace.⁶ Biddle ve své práci rozpracovává tezi, že na výsledku operace se projevila kombinace několika zásadních faktorů, díky kterým byl výsledek takový, jaký nakonec byl.⁷ Biddle se ve svém textu velmi intenzivně zabývá hledáním důvodů, jak je možné, že celý konflikt proběhl s naprosto bezprecedentním poměrem ztrát (*loss rate* a *exchange rate*) na straně koaličních jednotek.

Na základě tohoto bádání přišel s vlastní teorií, která se opírá o dva hlavní prvky, na kterých postavil závěry své práce. Prvním z prvků je (dobře psaní původní studie) analýza, kterou si nechalo vypracovat letectvo spojených států.⁸ Jedná se o dokument s názvem *Gulf War Air Power Survey*, který přinesl zcela nové a zásadní informace o tom, jakým způsobem celá operace probíhala a jak se do ní promítaly externí vlivy,

⁶ BIDDLE, S. *Victory Misunderstood*, *International Security*, 1996, roč. 71, č. 2, s. 139

⁷ BIDDLE, S. *Victory Misunderstood*, *International Security*, 1996, roč. 71, č. 2, s. 141

⁸ BIDDLE, S. *Victory Misunderstood*, *International Security*, 1996, roč. 71, č. 2, s. 143-144

například dlouhodobé nálety na pozemní cíle, totální vzdušná převaha apod. Druhým z prvků je využití počítačové simulace Janus (neboli tzv. The 73 Easting Project), která v té době nabízela komplexní pohled na možné východiska simulované bitvy, na základě specificky určených vstupních dat. Tyto dva zdroje informací byly následně doplněny obrovským množstvím informací jak z primárních, tak ze sekundárních zdrojů. Výsledná teze tak dává dohromady velmi ucelený, a velmi dobře podložený a vyargumentovaný pohled na to, jaké byly důvody pro drtivé vítězství koaličního vojska v první válce v Perském zálivu.

Kombinací těchto dvou projektů dal Biddle dohromady svou teorii o tom, jaké byly vlastně determinanty obrovského úspěchu, kterým (alespoň z hlediska vojenské stránky) první válka v Zálivu byla. Biddle ve své práci zjistil, že za bezprecedentně nízkým *loss rate* nestála pouze technologická převaha (nebo neschopnost irácké armády), nýbrž kombinace dvou hlavních faktorů, které spolu velmi úzce souvisely. Jedná se o kombinaci technologické převahy s vynikající úrovní výcviku jednotek.⁹ Právě tato kombinace zajišťovala aliančním jednotkám nespornou výhodu na celém bitevním poli. Biddle ve své práci rozvádí, že ani samostatný prvek technologické převahy, ani samostatný prvek skvělého výcviku by nevedl k výsledku s tak extrémně nízkým *loss* a *exchange rate*. Právě díky kombinaci výše zmíněných faktorů disponovaly koaliční jednotky neoddiskutovatelnou výhodou, proti nepřátelským silám. Tato výhoda byla ještě více podtržena zásadními nedostatky, kterých se dopouštěla irácká armáda.¹⁰

Bezprecedentně nízký *loss rate* a *exchange rate* tak mohl vzniknout na základě kombinace technologické převahy, značně vyšší úrovní výcviku a závažných chyb nepřátel. V rámci své studie Biddle zakomponoval ještě poznatky získané z počítačové simulace, která využívala data získaná z bitvy na 73 Easting. Díky snadné úpravě vstupních dat bylo možné simulovat mnoho virtuálních bitev s rozličnými závěry. Výsledky této simulace Biddlovu hypotézu jasně potvrzují, stejně tak jako poukazují na situace, ve kterých by byl výsledek odlišný.¹¹

⁹ BIDDLE, S. Victory Misunderstood, *International Security*, 1996, roč. 71, č. 2, s. 157-158

¹⁰ BIDDLE, S. Victory Misunderstood, *International Security*, 1996, roč. 71, č. 2, s. 154

¹¹ BIDDLE, S. Victory Misunderstood, *International Security*, 1996, roč. 71, č. 2, s. 166-172

Technologická převaha + kvalitnější výcvik (+ takticko-operační chyby nepřátel¹²) => extrémně výhodný loss rate a exchange rate (z pohledu útočníka)

Technologická převaha + kvalitnější výcvik + (alespoň částečně) anulované chyby obránců => stále pozitivní celkový výsledek, horší loss rate a exchange rate (pro útočníka)

Technologický převaha + nekvalitní výcvik => horší loss rate a exchange rate (pro útočníka) než v ideálním případě, bez ohledu na výkonnost druhé strany

1.2.2 Teorie č. 2 – „Samotná schopnost vedení boje, či samotná technologická převaha jako dostatečný faktor pro vítězství“

Biddle svou studii *Victory Misunderstood* publikoval v odborném časopise *International Security*, na podzim roku 1996. O rok později vyšlo ve stejném periodiku několik reakcí na tento text. První z nich byl proti argumentační text od Daryla G. Presse, který ve své tezi argumenty Biddla napadal a předkládal své vlastní vysvětlení toho, z jakého důvodu první válka v Zálivu dopadla takovým vojenským úspěchem.¹³

Press ve svém textu zpochybňuje, jak věrohodnost počítačové simulace se kterou Biddle operuje, tak upozorňuje na špatný výklad nezávislé studie GWAPS.¹⁴ Jeho pohled na celou problematiku se liší tím, že hlavní determinantou výsledku celé operace mohly být oba zmiňované faktory samostatně (na rozdíl od tvrzení Biddla, který vyzdvihoval nutnost jejich synergie). Tedy jak lepší výcvik, tak dostupnost pokročilejších technologií mohly samostatně ovlivnit úspěch konfliktu.¹⁵ Vysoká úroveň výcviku koaličních jednotek by sama o sobě zajistila drtivé vítězství, bez ohledu na úroveň výzbroje. Stejně tak převaha v oblasti technologií by vedla k jasnému vítězství i v případě podobné úrovně výcviku.¹⁶ Své argumenty Press podkládá výsledkem bitvy na ropných polích u al-Burqan a také odlišným náhledem na bitvu na 73 Easting.

¹² Takticko-operační chyby dle Biddla ještě více umocňují jednoznačný výsledek operace, jelikož díky kombinaci pokročilých technologií a špičkového výcviku jsou tyto chyby o to více potrestány.

¹³ PRESS, D. G. Lessons from Ground Combat in the Gulf, *International Security*, 1997, roč. 22, č. 2, s. 137

¹⁴ PRESS, D. G. Lessons from Ground Combat in the Gulf, *International Security*, 1997, roč. 22, č. 2, s. 138-139

¹⁵ PRESS, D. G. Lessons from Ground Combat in the Gulf, *International Security*, 1997, roč. 22, č. 2, s. 143

¹⁶ PRESS, D. G. Lessons from Ground Combat in the Gulf, *International Security*, 1997, roč. 22, č. 2, s. 139

Právě na těchto příkladech Press uvádí, že i kdyby byly koaliční jednotky na nižší či stejné technologické úrovni, než irácká armáda (což se v několika ojedinělých případech vlastně i stalo, i když jen na velmi omezený časový úsek¹⁷), výsledek operace by byl stejný, jelikož špičkový výcvik sám o sobě stačil k ustanovení naprosté převahy na bojišti. I za předpokladu stejné úrovně vybavení obou aktérů.¹⁸ Stejně tak by k celkovému vítězství stačila pouhá technologická převaha, jelikož i lépe vycvičení iráckí vojáci by nebyli schopní se vyrovnat s nevýhodami, které by vznikaly díky nerovnosti v přítomných technologiích.¹⁹ Pressova teorie ovšem nenabízí přímé odpovědi na text S. Biddla. Částečně lze říci, že oba tvrdí do jisté míry totéž (vítězství koalice předpokládala naprostá většina autorů podobných studií). Biddle však, na rozdíl od Presse, vysvětluje, proč byl *loss rate* a *exchange rate* tak extrémní, zatímco Press se zaměřuje jen na konečný výsledek, bez ohledu na průběh či předpokládaný počet ztrát.

Úroveň výcviku útočníka je vyšší než úroveň výcviku obránce => vítězství útočníka (bez ohledu na technologie)

Útočník disponuje značnou technologickou převahou nad obráncem => vítězství útočníka (bez ohledu na úroveň výcviku)

1.2.3 Teorie č. 3 – „Letecká nadvláda jako příčina vítězství“

Do debaty ohledně výsledků operace zasáhl také Thomas A. Keaney se svým textem *The Linkage of Air and Ground Power in the Future of Conflict*. Ve svém textu také rozporuje poznatky S. Biddla a to z pozice jednoho z autorů studie GWAPS, ze které Biddle pro své teze čerpal.²⁰ Keaney ve svém textu přímo neřeší výsledek konfliktu jako takového, poukazuje ovšem na fenomén, kterému dle něj Biddle nedává ve svém textu dostatečný prostor. Tímto fenoménem je úloha vzdušných sil na celé operaci a na tom, jakým způsobem přispěly k jejímu celkovému výsledku.²¹

¹⁷ PRESS, D. G. Lessons from Ground Combat in the Gulf, *International Security*, 1997, roč. 22, č. 2, s. 143

¹⁸ PRESS, D. G. Lessons from Ground Combat in the Gulf, *International Security*, 1997, roč. 22, č. 2, s. 145

¹⁹ PRESS, D. G. Lessons from Ground Combat in the Gulf, *International Security*, 1997, roč. 22, č. 2, s. 145-146

²⁰ KEANEY, T. A. The Linkage of Air and Ground Power in the Future of Conflict, *International Security*, 1997, roč. 22, č. 2, s. 147

²¹ KEANEY, T. A. The Linkage of Air and Ground Power in the Future of Conflict, *International Security*, 1997, roč. 22, č. 2, s. 148-149

Keaney upozorňuje na to, jaký vliv na celý průběh a výsledek operace měly intenzivní šestidenní nálety, jež byly důsledkem totální nadvlády v iráckém vzdušném prostoru.²² Právě dlouhodobé letecké operace připravily půdu pro koaliční pozemní vojsko, které tak bojovalo za značně zvýhodněných podmínek proti svému nepříteli.

Biddle ve svých simulacích a závěrech prý dostatečně nereflektuje například ztráty, za kterými nálety stojí, ať už se jedná o ztráty materiálu nebo personálu. Keaney dále zmiňuje obrovskou míru demoralizace, která byla s neustálým bombardováním spojená. Všechny tyto faktory výrazně ovlivnily průběh a výsledky pozemních bojů, Biddle s nimi ve svých simulacích ovšem údajně nepracuje tak, jak by měl. Pokud by vzdušná kampaň nebyla takovým úspěchem (či vůbec neproběhla), pozemní operace by vypadala úplně jinak, bez ohledu na úroveň vybavení či schopností obou aktérů.²³ Keaney je tak zastáncem jedné ze dvou původních teorií o výsledku konfliktu, které se v 90. letech objevily – tedy že letectvo hrálo predominantní roli v průběhu operace.

Úspěšná a efektivní letecká kampaň => úspěšná pozemní kampaň

1.2.4 Teorie č. 4 – „Úroveň morálky a komunikačních dovedností protivníků“

Jako poslední na Biddla reagovala dvojice autorů Thomas G. Mahnken a Barry D. Watts, kteří na původní studii našli také několik nedostatků, které se v ní neobjevily a které ve svém příspěvku analyzují. Dále napadají údajnou cílenou selekci zdrojů, které se Biddle dopustil, špatné (či zcela absentující) zakomponování dopadů letecké kampaně na průběh bojů a v neposlední řadě také přílišné lpění na bitvě na 73 Easting, jako na hlavním měřítku celé operace.^{24 25} Podle autorů se nedá konflikt zjednodušit pouze na podobu jedné bitvy, ze které se budou vyvozovat dalekosáhlé závěry týkající se jak operace samotné, tak případných budoucích konfliktů.

Ve svém textu *What The Gulf War Can and Cannot Tell Us about the Future of Warfare* zmiňují především roli psychiky vojáků (*friction* – tedy schopnost vypořádat se

²² KEANEY, T. A. The Linkage of Air and Ground Power in the Future of Conflict, *International Security*. 1997, roč. 22, č. 2. s. 149

²³ KEANEY, T. A. The Linkage of Air and Ground Power in the Future of Conflict, *International Security*. 1997, roč. 22, č. 2. s. 150

²⁴ MANKHEN, T. G., WATTS, B. D. What the Gulf War Can (and Cannot) Tell Us about the Future of Warfare. *International Security*. 1997, roč. 22, č. 2. s. 154

²⁵ MANKHEN, T. G., WATTS, B. D. What the Gulf War Can (and Cannot) Tell Us about the Future of Warfare. *International Security*. 1997, roč. 22, č. 2. s. 155

s náhodnými jevy na bojišti, reakce na své okolí a vliv okolí na myšlení jednotlivce), schopnost se adaptovat a reagovat na nově získané informace (*situational awareness*²⁶) a dopad šestitýdenní intenzivní letecké kampaně.²⁷ Na několika případech prezentují to, jakým způsobem dokázaly koaliční jednotky využívat povědomí o svém okolí k tomu, aby získaly značnou výhodu nad nepřítelem. Ať už šlo o odvrácení útoku díky efektivním systémům včasného varování a skvěle vybudované informační síti, či o přesné a efektivní bombardování nepřátelských pozic (na základě aktuálně získaných informací), které následně znemožnilo plány nepřátelských jednotek.²⁸

Na bojových schopnostech irácké armády se dle autorů značně projevila také letecká kampaň, zejména pak přesné bombardování, které likvidovalo i “zakopané“ cíle (tzv. tank plinking). To v iráckých vojácích vzbuzovalo pocity bezmocnosti a zoufalství, jelikož se proti takovému jednání nedalo nijak bránit.²⁹ Letecké útoky se také údajně projevíly na velmi omezené možnosti přesunů pozemních vojsk a v podstatě tak ukotvily pozemní jednotky na svých místech. Letecká kampaň se tak projevila hned na několika úrovních a byla by chyba ji nezahrnovat do celkového shrnutí a hodnocení celého konfliktu.

Nízká úroveň morálky + vysoký stres => chyby v chování a takticko-operačním jednání => špatné bojové výsledky

Úspěšná letecká kampaň => širokosáhlé důsledky napříč strategické a operační úrovni obránců

1.2.5 Shrnutí

Níže se nachází tabulka, která stručně shrnuje informace zjištěné v předchozím textu. Především vyzdvihuje hlavní determinantu výsledku a obecné implikace, které jsou z teorie vyvozeny.

²⁶ MANKHEN, T. G., WATTS, B. D. What the Gulf War Can (and Cannot) Tell Us about the Future of Warfare. *International Security*. 1997, roč. 22, č. 2. s. 151-152

²⁷ MANKHEN, T. G., WATTS, B. D. What the Gulf War Can (and Cannot) Tell Us about the Future of Warfare. *International Security*. 1997, roč. 22, č. 2. s. 156

²⁸ MANKHEN, T. G., WATTS, B. D. What the Gulf War Can (and Cannot) Tell Us about the Future of Warfare. *International Security*. 1997, roč. 22, č. 2. s. 155-156

²⁹ MANKHEN, T. G., WATTS, B. D. What the Gulf War Can (and Cannot) Tell Us about the Future of Warfare. *International Security*. 1997, roč. 22, č. 2. s. 158

Autor	Název díla	Hlavní determinanta vítězství koalice	Implikace pro armádu – nač by se měly zaměřit
Stephen Biddle	Victory Misunderstood: What the Gulf War Tell Us about the Future of Conflict	Kombinace technologické převahy a vysoké úrovně výcviku	Výcvik, technologie a doktrína
Daryl G. Press	Lessons from Ground Combat in the Gulf	Převaha ve schopnosti vedení boje, bez ohledu na technologickou úroveň	Výcvik a doktrína
Thomas A. Keaney	The Linkage of Air and Ground Power in the Future of Conflict	Letecká kampaň	Letecká převaha
Thomas G. Mahnken, Barry D. Watts	What the Gulf War Can (and Cannot) Tell Us about the Future of Warfare	Faktory technologické převahy, vedení boje a strategie + psychická úroveň nepřátel	Technologická a informační převaha, letecká převaha

1.3 Hypotézy teorií

V minulé kapitole jsme si představili čtyři základní teorie, které se svým specifickým způsobem a pohledem vyjadřují k výsledkům první války v Perském zálivu. Tyto teorie se zakládají na výkladu informací po válce a mají nějakým způsobem nastolovat hodnotící rámec pro budoucí konflikty. Všichni autoři, kteří se otázkou války v Perském zálivu zabývali (a nejen oni), se v podstatě shodli v tom, že válka v Perském zálivu dopadne vítězstvím koalice. Značná část teorií tak predikuje totéž, ovšem liší se hned v několika specifických bodech. Mezi tyto sporné oblasti patří zejména to, co za tímto výsledkem stálo (resp. co se na něm dominantně podílelo). Jak moc byla deterministická role letectva, zdali měla irácká armáda vůbec nějakou šanci nebo zdali se jednalo o technologie, díky kterým měla koaliční vojska natolik navrch. Níže představuji hypotézy, které z těchto vyřčených teorií vyplývají a které by měly nabízet implikace do budoucích konfliktů.

Stephen Biddle ve svých tezích tvrdí, že za bezprecedentně nízkým *loss rate* stojí kombinace dvou zásadních faktorů a to technologické převahy na bojišti a kvalitního výcviku aliančních vojáků. Tyto dvě nezávislé proměnné ještě umocňují zásadní nedostatky v chování irácké armády. Právě kombinace těchto faktorů stojí za tím, že První válka v zálivu dopadla tak jednoznačným výsledkem. Pokud se tedy v budoucích konfliktech budou tyto proměnné replikovat, můžeme očekávat stejný,

nebo minimálně podobný výsledek (z hlediska poměru *loss rate* a *exchange rate*, což je Biddlova závislá proměnná). Lze tedy formulovat první hypotézu: *Bude-li se v budoucích konfliktech opakovat obdobná situace, tedy střetnutí dvou stran s výraznou technologickou a kompetenční odlišností, budou hodnoty loss rate a exchange rate podobné těm z první války v Perském zálivu.*

Daryl G. Press zastává názor, že vítězství dokáže zaručit přítomnost pouze jednoho rozhodujícího faktoru. Tedy buď vyšší úroveň výcviku, nebo dostupnost pokročilejších technologií. Z tohoto lze tedy odvodit hypotézu č. 2: *Pokud jedna strana disponuje lepším výcvikem než ta druhá, má větší šanci na vítězství, i za předpokladu stejné (nebo nepatrně horší) úrovně využitých technologií. To samé platí v případě, že je jedna strana podstatně lépe vybavena technicky.* V tomto případě i sebelepší výcvik nedokáže znegovat jasnou převahu, se kterou jsou spojené moderní technologie. Pokud jedna strana disponuje jak lepším výcvikem, zároveň je technologicky vyspělejší, výsledek bude ještě jednoznačnější (v tomto případě jde o stejné tvrzení, které zastává Biddle). Press se v mnoha ohledech s Biddlovou teorií shoduje, avšak objevuje se zde také několik zásadních rozporů. Biddle má jasně vymezenou závislou proměnnou (tedy poměr *loss* a *exchange rate*) což je něco, co Press explicitně nezmiňuje. Press operuje pouze s finálním výsledkem výhra/prohra, průběh a poměry ztrát ve svém textu neřeší. Tím je celá jeho teorie slabá v základech a v konečném důsledku se na ní jen těžko staví predikce do budoucna, obzvláště v případě, kdy by se mělo jednat o teorii, na které bude založené strategické plánování pro ozbrojené složky. Oba autoři považují výcvik za velmi důležitý aspekt, který může být ve finále tou hlavní determinantou k úspěchu. V této fázi ovšem Press končí. Biddle naopak dodává, že skvělý výcvik v kombinaci s dostupnými moderními technologiemi je až tou hlavní kombinací, která přináší kýžené výsledky. Výcvik tedy determinuje vítězství, nedeterminuje ovšem úroveň *loss rate* a *exchange rate*.

Thomas A. Keaney se ve své teorii zaměřuje především na vliv letecké kampaně. Absolutní převaha ve vzduchu je dle něj jedním z hlavních předpokladů pro to, aby byla vojenská operace nejen úspěšnou, ale aby měla také co možná nejsnazší průběh. Pro budoucí konflikty tak bude klíčové zajištění vzdušného prostoru nad AO (Area of Operation), čímž americké (resp. koaliční) jednotky získají jasnou převahu i v rámci pozemních operací. Hypotéza č. 3 tedy zní následovně: *Bude-li nad operačním prostorem existovat absolutní převaha ve vzdušném prostoru, pozemní operace skončí*

výrazným úspěchem. Pokud by koaliční síly takovouto převahu ve vzdušném prostoru nad AO neměly, pozemní část kampaně by rozhodně neměla tak hladký průběh.

Poslední zkoumaná teorie se zabývá rolí psychiky, úrovně uvědomění si sebe samého v rámci svého okolí a nemateriálním dopadům intenzivní letecké kampaně. Psychické rozpoložení jednotlivých aktérů hraje velmi důležitou roli v tom, jakým způsobem jsou schopni vykonávat potřebné úkony v boji. Kombinace duševní (ne)pohody s dostatečnou podporou (v tomto případě vzdušnou) má velký vliv na samotnou efektivitu boje. Manhken a Watts rozebírají především dva aspekty a to situační uvědomění (situational awareness) a náhodu na bojišti (friction). Irácké jednotky byly pod obrovským psychickým tlakem a to jak ze strany koalice, díky intenzivní letecké kampani, tak také ze svého nejbližšího okolí. Morálka iráckých vojáků hrála v kampani obrovskou roli, jelikož ji značná část jednotek měla na velmi nízké úrovni. Díky morálce a jednání pod tlakem tak vznikaly taktické a operační chyby, díky kterým se postižené jednotky (nebo samotní jednotlivci) dostávali do situací, ze kterých leckdy nebylo úniku. Z této teorie tak vyplívá hypotéza č. 4: *Psychický stav jednotek v poli značně ovlivňuje jejich chování a rozhodčí schopnosti. Vysoká technologická převaha a lepší dovednosti dokáží psychiku nepřítele ještě více srazit na zem, z čehož pramení chybné jednání na bojišti.*

2 Empirická část

V této části práce se přesuneme z teoretické roviny do praktické. Tato část práce je rozdělena na dvě hlavní kapitoly. V té první se budeme zabývat první válkou v Perském zálivu, v té druhé pak válkou druhou. Obě kapitoly jsou rozdělené na tematické podkapitoly a samostatným shrnutím.

První podkapitola této části se bude věnovat krátkému shrnutí první války v Perském zálivu, aby byl jasný kontext a hlavní souvislosti v rámci operace. V následujících kapitolách se postupně objeví několik konkrétních faktorů a událostí, které budou konfrontovány s teoriemi a hypotézami z předchozích kapitol. Bude se jednat především o jednotlivé bitvy či detailní analýzu bojových schopností aktérů či jejich vybavení. Stejný postup se bude opakovat také v případě druhé války v zálivu.

2.1 První válka v Perském zálivu

Rozsah této práce neumožňuje detailnější analýzu a popis všech událostí, které by bylo vhodné, pro osvětlení celé situace, vysvětlit. Zaměřím se tedy na krátké shrnutí, které poslouží jako kontextuální uvedení do děje.

První války v Perském zálivu se zúčastnily dvě strany. Na té první stál agresor, ve formě irácké armády pod vedením Saddáma Husseina. Na základě jeho agrese vůči Kuwaitu proti němu vystoupila mezinárodní koalice vedená USA. Konfliktu jako takovému předcházelo hned několik rezolucí OSN³⁰. Žádná z nich ovšem nespadla na úrodnou půdu a po několika ignoracích ze strany Saddáma Husseina začal konflikt, který se do dějin zapsal jako (první) válka v Zálivu.

Začátek války je datován ke 2. srpnu 1990. V té době vnikly první jednotky irácké armády do Kuwaitu. Mezinárodní koalice se do konfliktu zapojila až 17. ledna spuštěním operace s názvem Pouštní bouře (Desert Storm). První fáze konfliktu znamenala čtyřicet tři dní dlouhé permanentní bombardování, během kterého se koaličnímu letectvu podařilo zlikvidovat veškerou protivzdušnou obranu, naprosto paralyzovat irácké letectvo a velmi závažným způsobem ochromit nepřátelské pozemní jednotky. Koaliční síly měly vzdušný prostor pod absolutní kontrolou bez jediné známky zásadnější protiakce ze strany irácké armády. Z toho důvodu v podstatě neexistovala překážka, která by letecké kampani bránila v akci.

Po devastující letecké kampani započala pozemní část operace, která trvala pouhé tři dny. Během těchto dní se podařilo koaličním jednotkám naprosto přesvědčivě porazit veškeré opoziční síly a to takovým způsobem, který se zapsal do historie. Koaliční jednotky během celé operace zaznamenaly pouze 240 obětí z celkového počtu 795 tisíc nasazených osob.³¹ Pokud toto číslo zkonfrontujeme s hrubým odhadem o počtu nasazených v rámci irácké armády, vyjde úctyhodný *loss rate* s hodnotou minimálně 1:3 000³². To je naprosto bezprecedentní hodnota, ke které se žádný moderní vojenský konflikt nikdy nepřiblížil. Pro porovnání mohou posloužit jiné konflikty. Například v rámci šestidenní války zaznamenal Izrael *loss rate* téměř desetkrát vyšší a to je tento konflikt často označován za drtivé vítězství.³³

³⁰ Rezoluce RB OSN 660, 661, 662, 664... 678

³¹ BIDDLE, S. Victory Misunderstood, *International Security*. 1996, roč. 71, č. 2. s. 142

³² Tato hodnota je, vzhledem k nepřesným informacím o celkových počtech iráckých vojáků, mírně podhodnocena.

³³ BIDDLE, S. Victory Misunderstood, *International Security*. 1996, roč. 71, č. 2. s. 142

První válka v Perském zálivu byla obrovským vítězstvím, alespoň tedy po vojenské stránce. Výsledek byl velkým překvapením pro naprostou většinu pozorovatelů, jelikož se před válkou očekávalo (a počítalo), že ztráty budou podstatně vyšší. Nejbližší odhady pracovaly se zhruba trojnásobným počtem ztrát, než jakého bylo ve finále docíleno. Většina předpovědí se pohybovala o (minimálně) řád výš.³⁴ V následujících kapitolách budou detailněji rozebrány důvody, proč a jak bylo možné dosáhnout takového výsledku a zdali se jedná o situaci, kterou bude možné replikovat v budoucích konfliktech.

2.1.1 Materiální faktory

Mezi materiální faktory jsou zařazeny počty vojáků, počty nasazených obrněnců a tanků, výzbroj, munice, výbava a v neposlední řadě je zde zahrnut také vzdušný prostor. Vliv letectva a letecké kampaně se však promítá i do nemateriálních faktorů, proto je umístěn až na konci.

2.1.1.1 Počet nasazených vojáků

Jedním z nejčastěji zmiňovaných důvodů o tom, proč první válka v zálivu dopadla tak jasným vítězstvím koalice, je značná převaha mužů v poli. Hned z počátku je nutné poznamenat, že celkový počet nasazených osob v rámci irácké armády nebyl nikdy přesně stanoven. Vždy se pracovalo s hrubými odhady, jelikož nebylo možné přesné číslo zjistit. Jak již padlo v předchozí části, síla koaliční armády čítala zhruba 795 tisíc aktivně participujících osob. Na straně Saddáma Husseina stálo zhruba 650 tisíc vojáků.³⁵

Mnohé analýzy operovaly s teoriemi o tom, že koaliční síly v poli značně převyšovaly ty irácké a právě díky této převaze měli koaliční vojáci značnou výhodu proti nepříteli. Z hlediska klasických západních standardů pro vedení boje to však neplatí, jelikož k značnému přečíslení ze strany koalice ve většině případů nedocházelo, ba naopak.³⁶ Z hlediska náhledu na celou oblast KTO (Kuwait Theater of Operation), se mohl zdát počet iráckých vojáků jako nedostatečný. Záznamy ovšem potvrzují, že v rámci jednotlivých bitev a potyček byly síly často vyrovnané, alespoň, co se počtu zúčastněných osob týče (poměry *force to force* a *force to space* nebyly z pohledu irácké

³⁴ BIDDLE, S. Victory Misunderstood, *International Security*. 1996, roč. 71, č. 2. s. 142

³⁵ BIDDLE, S. Victory Misunderstood, *International Security*. 1996, roč. 71, č. 2. s. 142-143

³⁶ BIDDLE, S. Victory Misunderstood, *International Security*. 1996, roč. 71, č. 2. s. 154-155

armády nevýhodné – například při bitvě na 73 Eastings byl poměr tanků 9:37 ve prospěch irácké armády. Koaliční síly však i tak drtivě zvítězily³⁷). V zaznamenaných bitvách koaliční jednotky nikdy nedisponovaly takovou převahou, která by zabraňovala iráckým jednotkám bránit se či vést protiútoky. Předpoklad nerovného boje z hlediska nasazených osob je tedy neplatný. *Loss rate* nebyl tímto faktorem nijak zásadně ovlivněn.³⁸

2.1.1.2 Počet nasazených obrněnců

Na straně koalice se objevila plejáda použitých obrněnců. Od lehkých obrněných transportérů a bojových vozidel pěchoty typu M2, M3 či M113, starých tanků z období Vietnamské války (M60), až po moderní tanky M1A1 Abrams. Koaliční armáda disponovala zhruba 3 300 tanky a 4 000 obrněnými transportéry s tím, že jejich technologická vyspělost nebyla zdaleka rovnoměrně rozdělena napříč bojištěm. Jednotky americké armády (U. S. Army) disponovaly podstatně modernějším vozovým parkem, než jednotky americké námořní pěchoty (USMC).³⁹

Na straně druhé stála irácká armáda, která využívala především sovětské a čínské techniky (transportéry BVP, tanky T-55, T-62 a T-72. Tanky T-55 byly nejpočetněji zastoupeny). Před zahájením letecké kampaně se v KTO vyskytovalo zhruba 4 200 tanků, 2 900 obrněných transportérů a více než 2 000 kusů artilerie. Na těchto počtech se ovšem výrazně projevila několikátýdenní intenzivní bombardování, díky kterému počet mechanizovaných jednotek irácké armády značně prořídil. Bohužel nejsou známy přesné počty zbylých a funkčních vozů, pracuje se ovšem s odhady kolem 2 000 přeživších tanků a 2 100 přeživších obrněných transportérů.⁴⁰ Informace o celkovém počtu nasazené techniky se liší v závislosti na zdroji, pro potřeby této práce budou brány v potaz informace ze zdrojů, se kterými pracují autoři výše zmíněných teorií.

2.1.1.3 Výzbroj – technologická úroveň

Jedním z vysvětlení výsledku operace byla disproporce ve výzbroji obou zúčastněných aktérů. Irácká armáda disponovala sovětskou technikou, převážně z 60. a 70. let. Ať už se jednalo o tanky T-55, T-62 či T-72, nebo obrněnce typu BVP. Tato technika často zaostávala za tím, co měli k dispozici koaliční síly. Ať už se jednalo o

³⁷ BIDDLE, S. Victory Misunderstood, *International Security*. 1996, roč. 71, č. 2. s. 146

³⁸ BIDDLE, S. Victory Misunderstood, *International Security*. 1996, roč. 71, č. 2. s. 154-156

³⁹ BIDDLE, S. Victory Misunderstood, *International Security*. 1996, roč. 71, č. 2. s. 152-153

⁴⁰ BIDDLE, S. Victory Misunderstood, *International Security*. 1996, roč. 71, č. 2. s. 149, 152, 173

sílu pancíře či výkonnost děl.⁴¹ U osobních zbraní to bylo velmi obdobné. Ruční palné zbraně neměly proti obrněncům koaličních sil žádnou šanci, ruční palné granáty (RPG-7) fungovaly velmi omezeně a to jen na krátkou vzdálenost.

Koaliční jednotky na tom byly technologicky podstatně lépe. Mezi nejzásadnější prvky výzbroje, které se mohly projevit na průběhu bitev, byly například systémy termálního a nočního vidění. Ty byly nainstalovány například v koaličních tancích M1 Abrams a právě díky nim disponovaly spojenecké jednotky velkou převahou. Termovizní kamery umožňovaly průzkum terénu i přes špatné venkovní podmínky. Ať už se jednalo o písečné bouře či mračna způsobená zapalováním ropných vrtů. Posádky tanků byly schopné rozpoznat nepřátelské cíle na podstatně větší vzdálenost, než protistrana, která využívala jen konvenční optické zaměřovací systémy s omezeným zvětšením.⁴²

Další obrovskou výhodou spojeneckých tanků byla přítomnost plné stabilizace hlavního 120mm kanónu (v obou osách).⁴³ Spojenecké tanky Abrams tak mohly být podstatně mobilnější, jelikož nemusely při střelbě zastavovat, kvůli dosažení co nejvyšší přesnosti střelby. Větší mobilita tanků následně znamenala ještě horší zasažitelnost nepřátelskými zbraněmi. Pokud se následně spojí tato výhoda s dostupností efektivnější munice, kterou například D-U (Depleted-Uranium⁴⁴) zcela jistě je, jedná se o kombinaci, která mohla sama o sobě určovat chod jednotlivých bitev.

2.1.1.4 Munice

Jedním z hlavních faktorů, které jsou často označovány jako kritické pro výsledek operace, je technologická převaha koalice v ohledu na použití moderních typů munice. V tomto případě je možné tento faktor rozdělit do dvou kategorií a to na municí vzdušných a pozemních sil.

V případě vzdušných sil se jedná především o laserem naváděné rakety vzduchem, které se postaraly o zničení nesčetného množství strategických pozic. Koaliční letectvo mohlo tuto municí využívat především díky totální nadvládě ve vzdušném prostoru nad KTO. V rámci šestitýdenní vzdušné kampaně se koaličním silám podařilo zdecimovat značné množství pozemní infrastruktury. Nedá se ovšem hovořit o tom, že se díky leteckým útokům povedlo pozemní síly zcela ochromit. Jak dokládá S. Biddle

⁴¹ Sovětské tanky určené pro export měly horší parametry než tanky pro "domácí" sovětské nasazení

⁴² BIDDLE, S. Victory Misunderstood, *International Security*. 1996, roč. 71, č. 2. s. 152-153

⁴³ BIDDLE, S. Victory Misunderstood, *International Security*. 1996, roč. 71, č. 2. s. 152

⁴⁴ Munice z ochuzeného uranu, více informací v kapitole 2.1.1.4 Munice

na datech z GWOPS, vzdušnou kampaň přežilo zhruba 2000 iráckých tanků a 2100 ostatních obrněnců.⁴⁵ Tato hodnota značně převyšuje počty tanků a obrněnců v předchozích masivních válečných konfliktech, nejedná se tedy o žádné zanedbatelné zbytky. Nedá se tedy tvrdit, že mechanizované složky irácké armády byly leteckými útoky zcela zdecimovány (blíže kapitola 2.1.1.2).

V případě munice pozemních sil se jednalo především o municí z ochuzeného uranu (DU – Depleted Uranium). Tento typ munice má díky své konstrukci a složení vynikající penetrační účinky. Navíc je tento typ munice, oproti běžným typům, efektivní i při extrémnějším dopadovém úhlu. Oproti některým konvenčním druhům střeliva disponuje také druhotným efektem ve formě uvolňování rozžhavených (a radioaktivních) částic poté, co penetruje cílový objekt, který následně zapálí. Munice z ochuzeného uranu byla velmi efektivní proti pozemním cílům irácké armády a využívala se jak v tancích, obrněncích tak i v leteckých silách – zejména v 20 a 30mm kanónech bojových vrtulníků či letadel A-10 Thunderbolt. Balistická ochrana iráckých tanků byla vůči tomuto typu munice neefektivní.⁴⁶ Spojenecké jednotky tak díky použití DU munice získaly značnou převahu na bojišti, zejména v kombinaci s ostatními faktory (například vyšší dostřel, přesnější děla apod. – viz níže). Stejně jako v případě přítomné techniky i zde je nutno podotknout, že moderní municí (a výbavou obecně) disponovaly jen některé koaliční jednotky (obecně se dá říci, že jednotky spadající pod U. S. Army byly podstatně lépe a moderněji vybavené, než jejich kolegové z námořní pěchoty). V opačném případě irácké jednotky disponovaly konvenční municí, která byla značně zastaralá. O nekvalitní a nekonkurenceschopné municí hovoří nízká úroveň ztrát na straně koaličních obrněnců, i přes evidentní zásahy cílů.⁴⁷

2.1.1.5 Výbava

Mezi zásadní prvky výbavy koaličních jednotek patří bezesporu využívání systému GPS, díky kterému bylo možné s jednotkami operovat ve zvýšené úrovni koordinace, jako nikdy předtím⁴⁸. Velitelský štáb najednou disponoval obrovským množstvím informací o pohybu jak vlastních, tak nepřátelských jednotek. V kombinaci s pokročilými zpravodajskými službami – zejména oblastními snímky z družic či

⁴⁵ BIDDLE, S. Victory Misunderstood, *International Security*. 1996, roč. 71, č. 2. s. 149

⁴⁶ BIDDLE, S. Victory Misunderstood, *International Security*. 1996, roč. 71, č. 2. s. 148

⁴⁷ PRESS, D. G. Lessons from Ground Combat in the Gulf, *International Security*. 1997, roč. 22, č. 2. s. 144

⁴⁸ První válka v zálivu byla prvním a posledním konfliktem, ve kterém systémem GPS disponovala pouze jedna zúčastněná strana.

špionážních letadel, bylo možné plánovat postupy jednotek s maximální možnou přesností a informovaností o situaci. Tento nezvyklý nadbytek informací ovšem neměl pouze pozitivní dopady. Díky neustálému přílivu nových informací se velmi často stávalo, že se jejich hodnota měnila z hodiny na hodinu tak, jak se situace na bojišti vyvíjela. To způsobovalo občasný zmatek v rámci velení.⁴⁹ I tak se ovšem jednalo o bezespornou výhodu, kterou protistrana nedisponovala. První válka v zálivu byla prvním a zároveň posledním velkým konfliktem, během kterého disponovala satelitní navigací pouze jedna strana.⁵⁰

2.1.1.6 Vzdušný prostor

Koaliční jednotky disponovaly z počátku kampaně 1 838 stíhacími letouny, více než 300 létajících tankerů a stovkami dalších podpůrných strojů. (76% zastoupení z USA). Irácké letectvo před válkou disponovalo 724 stíhacími letouny.⁵¹ Operace ve vzdušném prostoru hrály obrovskou roli na podobě celé operace. Vzdušná kampaň trvala šest týdnů a je možné ji rozdělit na dvě části. Ta první, trvající necelé dva týdny, si kladla za cíl kompletně zlikvidovat systémy PVO (systémy protivzdušné obrany) a další pozemní struktury, které by ohrožovaly činnost koaličních leteckých sil ve vzdušném prostoru nad KTO. Jakmile bylo tohoto stavu dosaženo, mohlo začít permanentní a extrémně intenzivní bombardování pozemních cílů, na které následně navázala blízká vzdušná podpora pro postupující pozemní jednotky. Koaličním silám při ustanovení převahy ve vzdušném prostoru značně pomohly moderní technologie, ať už zbraňových systémů, které umožňovaly chirurgicky přesné útoky, tak těch obranných, jako například technologie Stealth.⁵²

2.1.2 Nemateriální faktory

Nemateriální faktory se zabývají především schopnostmi a dovednostmi vojáků, komunikací, psychikou a motivací na bojišti. Jak materiální, tak nemateriální faktory jsou ovšem v konečném důsledku podstatně propojeny.

⁴⁹ COHEN, E. A. *The Mystique of U. S. Air Power*, *Foreign Affairs*. 1994, roč. 73, č. 1. s. 113

⁵⁰ Ke konci 90. let byl systém GPS uvolněn pro využití veřejností

⁵¹ CORRELL, J. T. *The Air Force and the Gulf War*. The Air Force Association, 2009. s. 46

⁵² BIDDLE, S. *Victory Misunderstood*, *International Security*. 1996, roč. 71, č. 2. s. 147

2.1.2.1 Schopnosti vedení boje a takticko-operační nedostatky

Značné rozdíly v úrovních výcviku a ve schopnosti vedení boje jsou jedním z hlavních témat autorů, kteří se výsledky první války v Zálivu zabývali. Podle některých to byl ten hlavní důvod, proč celá operace dopadala tak jasným úspěchem. Jedním ze zastánců této teorie je i D. G. Press, který ji podporuje argumentem bitvy na ropných polích u al-Burqan, kdy se proti sobě postavily jednotky z první divize USMC a dvě irácké mechanizované brigády, přičemž okolní podmínky anulovaly technologickou převahu mariňáku (dále viz 2.1.3).⁵³

Další příklady z takticko-operačního prostoru popisuje také Biddle, který zmiňuje především neschopnost centrálního vojenského plánování, špatné postupy při fortifikaci obranných pozic (nevhodně postavená opevnění, která byla vidět z obrovské dálky a v podstatě tak irácké jednotky prozradila) či neefektivní využívání komunikace a dostupných obranných prostředků (například absence systémů předčasného varování pozemních jednotek).⁵⁴ Nízká úroveň výcviku byla pro irácké jednotky příznačná, zde je ovšem nutné podotknout, že se nejednalo o stav, který by byl shodný napříč všemi jednotkami v rámci KTO. Jednotky národní gardy byly podstatně lépe vycvičeny (a disponovali také značně vyšší úrovní bojové morálky a lepší vybaveností), než standardní pěchotní jednotky v poli.⁵⁵ Koaliční síly na tom však byly podstatně lépe a to jak v taktické rovině (chování v boji, udržování formací, krycí podpora apod.), tak v operační rovině (využití dispozic terénu, lokálních zdrojů, efektivnější systém velení apod.).

2.1.2.2 Motivace bojovat a psychika na bitevním poli

Psychické rozpoložení vojáků logicky značně ovlivňovalo jejich schopnost vedení boje. Například dvojice autorů Mahnken a Watts se ve svém textu zaměřují na to, jaký vliv na psychiku irácké armády mělo několikátýdenní bombardování. Po dlouhé letecké kampani byla morálka iráckých vojáků na velmi nízké úrovni, obzvláště v jednotkách, jejichž bojové nasazení bylo velmi chabé již od počátku.⁵⁶ V tomto případě se jednalo převážně o jednotky umístěné na pozicích, ke kterým dorazila koaliční vojska jako první. Čím lépe vycvičení a vyzbrojení vojáci byli, tím lepší

⁵³ PRESS, D. G. Lessons from Ground Combat in the Gulf, *International Security*.1997, roč. 22, č. 2. s. 139

⁵⁴ BIDDLE, S. Victory Misunderstood, *International Security*. 1996, roč. 71, č. 2. s. 158-161

⁵⁵ BIDDLE, S. Victory Misunderstood, *International Security*. 1996, roč. 71, č. 2. s. 155

morálkou disponovali. Nejlépe bojující částí iráckých ozbrojených sil byly pluky republikánské gardy, které byly také nejlépe vycvičeny a vybaveny.

Slabá morálka na bojišti se projevovala hned několika způsoby. Především se jednalo o včasné vzdávání se. Byla by ovšem chyba předpokládat, že se Iráčané pouze vzdávali. Je doloženo nespočetné množství případů, kdy iráčtí vojáci bojovali až do úplného porážení.⁵⁷ Podlomená morálka se projevovala také na psychické odolnosti a schopnostech vykonávat kvalitní rozhodnutí v bitevní řvavě. S tímto ovšem značně souvisí kvalita a úroveň výcviku. Dopady psychického rozpoložení iráckých vojáků si názorně rozebereme v následující části.

2.1.3 Průběh a implikace výsledku první války v Perském zálivu

V předchozí části bylo popsáno několik základních faktorů, které se mohly projevit do výsledku celé operace. Nyní se podíváme na to, jak vlastně celá válka probíhala a jak se jednotlivé faktory prolínaly a ovlivňovaly její průběh. V této části také můžeme aplikovat výše popsané teorie a porovnat je s praxí, přičemž by se mělo ukázat, zdali tyto teorie stojí na pevných základech a dá se na nich stavět do budoucna.

O důležitosti letecké kampaně v první válce v Perském zálivu toho bylo napsáno mnoho. Podle velké části odborné veřejnosti to byla právě letecká kampaň, která umožnila natolik hladký průběh pozemní operace, že vše dopadlo s historicky výjimečným poměrem ztrát ve prospěch koaličních jednotek.⁵⁸ Právě díky efektivitě tohoto způsobu boje se po skončení první války v Zálivu často hovořilo o tom, že je vojenství na prahu nové éry a že jej čeká revoluce.⁵⁹ Od konvenčního stylu vedení boje, tedy přímými frontálními (a pozemními) útoky na obranné pozice nepřátel, k víceúrovňovému vedení boje, ve kterém hrají vzdušné síly primární roli. Tento přístup ovšem vycházel z nevhodně přebraných informací, a jak se následně ukázalo, replikace v budoucnosti by byla nepravděpodobná.

Letecká kampaň v první válce v Zálivu byla úspěšná z několika důvodů. V první řadě ji velmi pomohl fakt, že se koaličním silám podařilo zlikvidovat nepřátelské

⁵⁶ MANKHEN, T. G., WATTS, B. D. What the Gulf War Can (and Cannot) Tell Us about the Future of Warfare. *International Security*. 1997, roč. 22, č. 2. s. 158

⁵⁷ BIDDLE, S. Victory Misunderstood, *International Security*. 1996, roč. 71, č. 2. s. 151

⁵⁸ BIDDLE, S. Victory Misunderstood, *International Security*. 1996, roč. 71, č. 2. s. 149

⁵⁹ COHEN, E. A. The Mystique of U. S. Air Power, *Foreign Affairs*. 1994, roč. 73, č. 1. s. 110

systemy protivzdušné obrany a letectvo dříve, než stihlo jakkoliv reagovat.⁶⁰ Koaliční vzdušné síly si tak velmi rychle vytvořili monopol ve vzdušném prostoru nad KTO. V této pozici pak mohly podnikat obrovské množství akcí oproti pozemním cílům. Po spuštění pozemní operace bylo následně možné dodávat ničím nerušenou vzdušnou podporu vojskům na zemi.

Efektivita bombardování byla vysoká. Během šesti týdnů se za pomoci náletů a bombardování podařilo zničit obrovské množství důležitých pozemních cílů. Konkrétní data, zveřejněna v rámci GWAPS, přiznávají letecké kampani následující seznam dosažených cílů:

Celkem bylo v rámci letecké kampaně provedeno zhruba 52 tisíc samostatných náletů. Během nich na irácké pozice dopadlo zhruba 210 tisíc konvenčních nenaváděných (“hloupých“) bomb, 9 300 naváděných bomb, 5 400 naváděných raket typu vzduch-země a zhruba dva tisíce raket určených proti radarovým systémům. K tomu je možné přičíst zhruba 300 vypálených raket s plochou dráhou letu.⁶¹ Tato palebná síla zdecimovala irácké letectvo a systémy protivzdušné obrany. Iráčané se snažili ukrýt 141 letadel do obrněných úkrytů, ty však zničení nezabránily.⁶² 121 letounů stihlo během konfliktu uprchnout do Íránu.⁶³ 33 iráckých stíhaček bylo sestřeleno a 113 jich bylo zničeno na zemi.⁶⁴ Pozemní síly dosáhly také značných ztrát. Severně umístěné jednotky elitní Republikánské gardy ztratily zhruba čtvrtinu svých mechanizovaných obrněných jednotek. Jednotky blíže k plánované frontové linii, složené víceméně z běžných jednotek irácké armády, utrpěly ztráty podstatně vyšší.⁶⁵ Celkově byly pozemní jednotky připraveny o zhruba 48% tanků, 30% obrněných transportérů a necelých 60% artilerie. Rozložení zásahů bylo také nerovnoměrné. Některé vpředu umístěné jednotky ztratili i 100% svých vozidel, zatímco jednotky Národní gardy, umístěné více v týlu, utrpěli ztráty jen okolo 24%, v porovnání se situací před vypuknutím letecké operace.⁶⁶

Kromě materiálních škod je ovšem podstatné také zmínit to, jak se neutuchající nálety projeví na psychice a morálce iráckých vojáků. Situace dosáhla takové úrovně, že vojáci ze strachu z bombardování, permanentně opouštěli vozidla, která tak nebyla

⁶⁰ COHEN, E. A. *The Mystique of U. S. Air Power*, *Foreign Affairs*. 1994, roč. 73, č. 1. s. 111

⁶¹ COHEN, E. A. *The Mystique of U. S. Air Power*, *Foreign Affairs*. 1994, roč. 73, č. 1. s. 110

⁶² CORRELL, J. T. *The Air Force and the Gulf War*. The Air Force Association, 2009. s. 48

⁶³ COHEN, E. A. *The Mystique of U. S. Air Power*, *Foreign Affairs*. 1994, roč. 73, č. 1. s. 111

⁶⁴ Viz poznámka pod čarou č. 62

⁶⁵ COHEN, E. A. *The Mystique of U. S. Air Power*, *Foreign Affairs*. 1994, roč. 73, č. 1. s. 111

⁶⁶ BIDDLE, S. *Victory Misunderstood*, *International Security*. 1996, roč. 71, č. 2. s. 149

v provozuschopném stavu. Toto se ukázalo jako smrtící v momentech, kdy k těmto pozicím dorazilo koaliční pozemní vojsko, proti kterému následně stály prázdné tanky a obrněnci.⁶⁷

Vliv letecké kampaně na výsledek by ovšem neměl být přeceňován. I po jejím skončení disponovala irácká armáda obrovským množstvím mechanizovaných jednotek.⁶⁸ Jak se následně ukázalo, ani to však nestačilo k odvrácení absolutní dominance ze strany koaličních pozemních jednotek.

Názornou ukázkou je bitva na 73 Easting, během které proti sobě stály jednotky VII koaliční armády, přesněji 2. pluk obrněné kavalerie (2nd ACR) U. S. Army, a irácká mechanizovaná divize Tawakalna, přesněji její 18. brigáda. Během prvních čtyřiceti minut se ACR podařilo zlikvidovat 37 iráckých tanků a 32 dalších obrněnců bez zaznamenání jakýchkoliv ztrát.⁶⁹ Následující zbytek koaličních jednotek umístěných v AO práci dokončil. Výsledný *exchange rate* z hlediska obrněných vozidel a tanků byl 113:1 (obránce:útočník) a z hlediska padlých vojáků zhruba 600:1.⁷⁰ Z primárních zdrojů je následně jasně patrné, že podobný scénář platil i pro další přímé útoky, které se během třídní pozemní kampaně udály.

Tohoto extrémního výsledku bylo možné dosáhnout za pomoci kombinace tří velmi důležitých faktorů. Technologická převaha se zde projevila v nejčistší možné podobě (termovizní systémy, modernější děla, efektivnější munice apod.). Tato převaha byla značně doplněna schopností vedení boje (tedy držení ideální formace, přesná střelba operátorů zbraní, spolupráce samotných jednotek). Výsledný efekt byl ještě znásoben chybami, kterých se dopustili iráckí vojáci. Těchto chyb bylo několik a pro výsledek bojů byly velmi signifikantní. V první řadě nebyly irácké síly schopné vybudovat systémy předčasného varování. Jednotky se tak o blížících se silách koalice neměly jak dozvědět. Žalostná byla také jejich příprava obraných pozic. Své tanky zakopávaly způsobem, že jednoduše vyhloubily obranné pozice v zemi, a vyhrabaný písek nahrnuly před zaparkované tanky. Tyto pískové hroudy byly viditelné na několik kilometrů (zejména za pomoci pokročilých optických systémů) a moderní munice koaličních tanků s jejich penetrací neměla sebemenší problém. Samotná úroveň výcviku

⁶⁷ BIDDLE, S. Victory Misunderstood, *International Security*. 1996, roč. 71, č. 2. s. 160-161

⁶⁸ BIDDLE, S. Victory Misunderstood, *International Security*. 1996, roč. 71, č. 2. s. 149

⁶⁹ 2nd ACR v tento moment disponovala 9 tanky M1 a 13 obrněnými transportéry, force-to-force ratio bylo tedy značně ve prospěch irácké armády.

⁷⁰ BIDDLE, S. Victory Misunderstood, *International Security*. 1996, roč. 71, č. 2. s. 147

se následně projevila při konfrontaci. Kombinace těchto tří faktorů znamenala absolutní rozdrčení iráckých jednotek.⁷¹

Proponenti teorie o výcviku, jakožto hlavní determinanty úspěchu, často operují s potyčkou na ropných polích al-Burqan. Zde se střetly dvě irácké brigády, skryté v zapálených ropných polích s jednotkami první divize USMC. Tento střet byl ojedinělý tím, že díky okolním podmínkám byly v podstatě anulovány veškeré výhody, kterými jednotky námořní pěchoty disponovaly díky svým moderním technologiím.⁷² Jednalo se také o neobvyklý scénář boje, kdy byly irácké jednotky na straně úročníků a americké v pozici obránce. Po dobu devadesáti minut probíhala bitva za zhruba totožných technologických podmínek. I přesto se Američanům podařilo docílit jasného vítězství. Jeden pluk 1. divize USMC zničil více než stovku obrněných cílů nepřítele. Iráckým jednotkám se nepodařilo zabít jediného amerického mariňáka i přes to, že se v průběhu bitvy pokusily o dva protiútoky přímo namířené na pozice koaličního velení.⁷³ Zde se tak jasně projevila značná převaha v oblasti výcviku, navzdory stejné (nebo minimálně podobné) úrovni dostupných technologií. A to jak v takticko-operační rovině, tak také ve schopnostech ovládat zbraně a techniku.

V dalších zdokumentovaných případech se jasně ukázalo, že i při napravení takticko-operačních chyb a postupů nebyly irácké jednotky schopné dosáhnout značnějšího úspěchu. Jejich technologický deficit byl příliš silný a i v případě korektního nasazení jednotek a prostředků nebyli schopni způsobit koaličním jednotkám závažnější ztráty.⁷⁴ Tyto dva příklady mají jasně poukazovat na fakt, že k vítězství stačí buď lepší výcvik, nebo dostupnost modernějších technologií. Z výše popsaných bitev ovšem není možné stavět obecné implikace, jelikož se v obou případech jednalo o ojedinělé příklady, které v dalším průběhu pozemních operací nebyly replikovány.⁷⁵

Morálka iráckých vojáků byla značně narušena jednoznačností celé operace, bylo by ovšem chybné předpokládat, že všichni skláněli zbraně ještě předtím, než k nim koaliční síly dorazily. V průběhu invaze se objevilo mnoho bitev, kdy iráčtí vojáci

⁷¹ BIDDLE, S. Victory Misunderstood, *International Security*. 1996, roč. 71, č. 2. s. 158-160

⁷² PRESS, D. G. Lessons from Ground Combat in the Gulf, *International Security*. 1997, roč. 22, č. 2. s. 140

⁷³ PRESS, D. G. Lessons from Ground Combat in the Gulf, *International Security*. 1997, roč. 22, č. 2. s. 141-142

⁷⁴ PRESS, D. G. Lessons from Ground Combat in the Gulf, *International Security*. 1997, roč. 22, č. 2. s. 144-145

⁷⁵ BIDDLE, S. Victory Misunderstood, *International Security*. 1996, roč. 71, č. 2. s. 168

bojovali do tzv. posledního muže. Jejich efektivita boje nebyla nikterak vysoká, dělat z nich ovšem zbabělce by bylo chybné.⁷⁶

Z výše uvedeného vyplývá, že technologická vyspělost hrála velmi důležitou roli v tom, jak se odehrávala, a především jak dopadla, první válka v Perském zálivu. S tímto závěrem se dalo počítat již před zahájením bádání. Stejně tak je ovšem z výše uvedeného patrné, že disproporce v technologické vyspělosti nebyla tím jediným a hlavním důvodem, proč se tak stalo. Stejně jako byl vyvrácen fakt, že letecká kampaň zcela zlomila morálku irácké armády a ta tak na jejím základě nebyla schopná fungování. Irácká armáda naopak po náletech fungovala. Nejednalo se o žádný zářný příklad skvělého bojového nasazení a efektivity, ale o jejím aktivním vystupování proti koaličním silám nemohou být pochyby. Velmi zásadní roli v celém konfliktu sehrála role výcviku.

Byl to právě špičkový výcvik, který koaličním silám umožnil využít dostupnou technologii k tomu, aby dosáhly bezprecedentního vítězství. Stejně tak to byl výcvik, který způsobil značné ztráty na straně iráckých jednotek.

Lpění na technologické vyspělosti není příliš zdravým přístupem k problematice formování ozbrojených složek. Pokud by, čistě hypoteticky, irácká armáda disponovala stejnou technologií jako koalice, k výrazným změnám na bojišti by to pravděpodobně nevedlo. K čemu by byla Iráčanům munice z ochuzeného uranu, pokud by s ní nedokázali trefit kýžené cíle? K čemu by byl Iráčanům pokročilý systém velení, pokud by jej neuměli takticky a strategicky využít?

Daryl G. Press má ve své tezi pravdu, že je výcvik velmi důležitým aspektem, který sám o sobě dokáže rozhodovat bitvy. Je to ovšem až kombinace perfektního výcviku a moderních technologií, které stály za tak jednoznačným výsledkem první války v Perském zálivu, z hlediska parametrů *loss rate* a *exchange rate*. Pokud by mezi těmito dvěma faktory nebyla synergie, tento konflikt by se do historie svým hodnocením pravděpodobně nezapsal, jelikož by se finální ztráty více blížily původním předpokladům.

2.2 Druhá válka v Perském zálivu

Koaliční (v tomto případě znovu s dominantním postavením amerických ozbrojených složek) síly se na území Iráku podívali opět, a to v roce 2003, v rámci

⁷⁶ BIDDLE, S. Victory Misunderstood, *International Security*. 1996, roč. 71, č. 2. s. 149-151

globálního boje proti terorismu. Navazujíc na válečné operace v Afghánistánu byla naplánována invaze do Iráku, jejímž cílem bylo nadobro svrhnout diktátora Saddáma Hussaina. Vzhledem k rozsahu a určení práce zde nebudu rozebírat důvody (a jejich legitimitu) ale stejně jako v přechozí kapitole, se budu zabývat samotnou vojenskou kampaní, kterou si na následujících řádcích krátce shrneme.

Druhá válka v Perském zálivu (neboli Válka v Iráku, Invaze do Iráku, Operace Irácká svoboda...) začala 20. března 2003, kdy v časných ranních hodinách vyrazily ze svých základen v Kuwaitu první pozemní jednotky koaličních sil, doprovázené silnou leteckou podporou. Oproti první válce v Zálivu zde neprobíhala několikátýdenní intenzivní vzdušná kampaň. V tomto případě byly letecké síly součástí pozemního útoku a tvořili tak podpůrnou část pozemním jednotkám. Tento strategický postup se označuje jako doktrína tzv. totální dominance (ang. Rapid Dominance, později jako Shock and Awe doctrine).⁷⁷ Koaliční síly v rámci několika dní postupovaly severně směrem k Bagdádu, jehož obléhání začalo 7. dubna a úspěšně dokončeno bylo o pět dní později. Poslední velké centrum odporu vůči koaliční armádě bylo soustředěno ve městě Tikrít, které bylo dobyto 14. dubna, tedy 25. den od zahájení operace. Oficiální délka počáteční invaze se však počítá na 21 dní.

V rámci této práce se budeme zabývat právě touto jednadvaceti denní kampaní, která vedla k ovládnutí oblasti a svrnutí dosavadního diktátorského režimu Saddáma Hussaina. Několik let trvajících peripetie, které po této invazi následovaly, nejsou pro cíle této práce relevantní.

2.2.1 Materiální faktory

Mezi materiální faktory jsou zařazeny počty vojáků, počty nasazených obrněnců a tanků, výzbroj, munice, výbava a v neposlední řadě je zde zahrnut také vzdušný prostor. Vliv letectva a letecké kampaně se však promítá i do nemateriálních faktorů, proto je umístěn až na konci.

2.2.1.1 Počet nasazených vojáků

Koaliční síly v tomto konfliktu disponovaly (alespoň v počáteční fázi invaze) silou zhruba 160 tisíc mužů (více než 80% tvořili jednotky USA). Proti nim stála značně početnější armáda iráckých ozbrojených složek, čítajících 390 tisíc mužů.⁷⁸ Stejně jako

⁷⁷ GARDEN, T. Iraq: the military campaign. *International Affairs*. 2003, roč. 79, č. 4. s. 704

⁷⁸ GARDEN, T. Iraq: the military campaign. *International Affairs*. 2003, roč. 79, č. 4. s. 712

v případě první války v zálivu, se jedná o odhad – přesné číslo není možné dohledat, vzhledem k povaze konfliktu a jejímu průběhu. V rámci koaliční armády byla dominantní složka tvořena Američany, kteří zde byli, v počáteční fázi invaze, zhruba v počtu 130 tisíc osob. Necelých 30 tisíc osob tvořili Britové.⁷⁹ Do počtu nasazených osob se na irácké straně mohly připojit také obrovské armádní rezervy, kterých mělo být údajně až 650 tisíc.⁸⁰ Je také nutno podotknout, že se počty koaličních vojáků zvyšovaly s tím, jak pozemní kampaň postupovala. Podle informací US CENCOM (US Central Command) byl k poslednímu dubnu 2003 v Iráku necelý půl milion koaličních vojáků.⁸¹ Koaliční síly byly v období invaze rozděleny na čtyři hlavní útočné skupiny a to na 1. expediční sbor USMC (I MEF), 5. armádu gen. Wallace (kterou vedla 3. pěchotní divize U. S. Army) a 1. obrněnou divize armády Spojeného království. V pozadí operovaly ještě malé skupiny US SOCOM, které společně s kurdskými jednotkami plnily tajné úkoly na počátku celé operace.⁸² ⁸³ Irácké síly byly rozděleny na jednotky klasické irácké armády, irácké republikánské gardy a speciálních jednotek irácké republikánské gardy. Iráčanům pomáhaly také místní para militantní jednotky Fedayeenů, které byly věrné Saddámu Husajnovi a straně Baas.⁸⁴

2.2.1.2 Počet nasazených obrněnců

Ke konci roku 2002 se předpokládalo, že má Irák k dispozici zhruba dva tisíce hlavních bojových tanků typu T-72 a mutací tanku T-55 ve formě čínských verzí T-69, tři a půl tisíce obrněných vozidel (převážně typu BVP) a zhruba dva tisíce kusů dělostřelectva.⁸⁵ Stejně jako v první válce v Perském zálivu, i nyní disponovala nejmodernější technikou především Republikánská garda. Některé z iráckých tanků byly doplněny modernějšími systémy, jako například 125mm kanóny s dvouosou stabilizací a vylepšeným pancéřováním. Nejednalo se však o široce nasazené úpravy, jejich využití v praxi tak bylo velmi sporadické.⁸⁶ Koaliční síly na druhé straně

⁷⁹ U. S. has 100 000 troops in Kuwait. *CNN* [online]. 18. 5. 2017 [citováno dne]. Dostupné z <http://edition.cnn.com/2003/WORLD/meast/02/18/sprj.irq.deployment/index.html>

GARDEN, T. Iraq: the military campaign. *International Affairs*. 2003, roč. 79, č. 4. s. 712

⁸¹ Iraq: Summary of U. S. Forces. *CRS Report for Congress*. 2003. dostupné online: <https://fas.org/sgp/crs/mideast/RL31763.pdf>

⁸² BIDDLE, S. Speed Kills? Reassessing the role of speed, precision and situational awareness in the Fall of Saddam. *Journal of Strategic Studies*. 2007, roč. 30, č. 1. s. 10

⁸³ BIDDLE, S. Special Forces and the Future of Warfare. *Military Technology*, 2006, ročník 30, číslo 3, s. 16-17

⁸⁴ GARDEN, T. Iraq: the military campaign. *International Affairs*. 2003, roč. 79, č. 4. s. 712-713

⁸⁵ GARDEN, T. Iraq: the military campaign. *International Affairs*. 2003, roč. 79, č. 4. s. 712

⁸⁶ Baath Ground Forces Equipment. *Global Security*. dostupné online: <http://www.globalsecurity.org/military/world/iraq/ground-equipment-intro.htm>

disponovaly podstatně modernějším arzenálem. Armádní jednotky disponovaly inovovaným tankem M1A1 a M1A2, zatímco námořní pěchota využívala postarší stroje M60A1/A3. V případě obrněných transportérů se jednalo především o modely Bradley a LAV. Britské jednotky využívaly stroje domácí výroby, jako například tanky Challenger II a obrněné transportéry Trojan, Scorpion či Striker. V této oblasti koaliční jednotky značně převyšovaly své protivníky, neboť byla úroveň jejich techniky na zcela odlišné úrovni. Rozdíl byl podstatně vyšší, než před dvanácti lety.⁸⁷

2.2.1.3 Výzbroj

Ačkoliv byly irácké jednotky vybavené nepatrně lépe, než v konfliktu v roce 1991 – ať už se jednalo o modifikované tanky či modernější protitankové zbraně, stále se nemohly rovnat síle, proti které stály. Vojenské technologie se za dvanáct let od předešlého konfliktu značně posunuly a jednotky nasazené v irácké invazi z nich mohly čerpat. Koaliční tanky disponovaly podstatně lepší a efektivnější palebnou silou, než jejich iráckí protivníci. Kromě vyšší letality měli koaliční obrněnci také podstatně vyšší dostřel, který jim umožňoval pálit ze vzdálenosti, ve které nemohli být sami zasaženi.⁸⁸ Značného vylepšení se dočkaly také kompozitní materiály využívané jako další prvky obrnění tanků a obrněných transportérů. Pokud tedy došlo k interakci na bližší vzdálenost, munice iráckých jednotek nebyla schopná koaliční vozidla penetrovat (a to i s využitím HEAT⁸⁹ munice).⁹⁰ Koaliční obrněnci disponovali také zlepšenou mobilitou, tudíž mohli snáze manévrovat a využívat rychlé přesuny ve svůj prospěch.⁹¹ Další prvky jsou shodné s tím, s čím vojáci disponovali již za první války v Perském zálivu. Tedy přítomnost termovizních zaměřovacích systémů, systémů nočního vidění apod. Tyto systémy byly velmi efektivní v tom, že rozpoznali hrozbu podstatně dříve, než se tak stalo na druhé straně.

2.2.1.4 Munice

Stejně jako v předchozím konfliktu, i zde hrála velkou roli nerovnováha v dostupné munici. Kromě modernějších mobilních protitankových systémů (a střel PTŘS) nedisponovala irácká armáda ničím, co by se mohlo koaličním jednotkám rovnat. Technologická vyspělost munice v tancích a obrněncích byla na straně koalice, stejně jako v případě munice používané ze vzduchu. Druhá válka v zálivu zaznamenala

⁸⁷ WILLIAMSON, M. *The Iraq War*. Belknap Press. 2005. str. 260-263

⁸⁸ WILLIAMSON, M. *The Iraq War*. Belknap Press. 2005. str. 260-261

⁸⁹ High-Explosive Anti-Tank (protitanková) munice

⁹⁰ BIDDLE, S. Speed Kills...? *Journal of Strategic Studies*. 2007, roč. 30, č. 1. s. 30

zvýšený podíl využívání precizní munice odpalované jak ze stacionárních pozemních cílů, tak z letadel operujících nad AO či námořními plavidly. Byly to právě přesně řízené (laserem, termálně, radiolokačně...) střely, které v průběhu invaze likvidovaly irácké jednotky s chirurgickou přesností. Z hlediska používané munice na tom tedy byly neporovnatelně lépe právě koaliciční jednotky.⁹²

2.2.1.5 Výbava

Faktory výbavy jsou v podstatě totožné s předchozím konfliktem. Zásadní bylo rozšíření systému GPS i mezi samotné jednotky v poli, které tak mohly operovat s aktuálními informacemi (data o pohybech jednotek v poli, jak přátelských, tak nepřátelských, rozpoznávací systémy friend-or-foe apod.). Vyšší byl také výskyt termovizních a noktovizních systémů v rámci samotných družstev.⁹³ Druhá válka v Perském zálivu však znamenala jedno prvenství, v oblasti výbavy, ačkoliv v tomto případě by se dal tento příklad zařadit i do výzbroje. Během invaze byly poprvé v akci použity bezpilotní letouny, které sloužily, jak k získávání informací, tak k přesnému bombardování.⁹⁴

2.2.1.6 Vzdušný prostor

Charakter invaze v roce 2003 byl zcela odlišný od toho, jak probíhala kampaň v roce 1991. Podoba vzdušného prostoru nad operační oblastí však byla velmi podobná. Po první válce v Perském zálivu byl vzdušný prostor nad Irákem označen za bezletovou zónu, na základě rezoluce OSN 688 (ale také obchodním embargem na základě rez. 687). Tento stav trval až do roku 2003 a značně se tak podepsal na stavu iráckého letectva. To se absolutně nemohlo rovnat tomu, s čím proti němu vyrukovaly koaliciční síly. Naprostá většina irácké techniky byla o dvě až tři generace pozadu a piloti neměli kvůli bezletové zóně možnosti výcviku. Konkurenčně schopné byly pouze Migy 29, těch byl ovšem velmi omezený počet. Irácké letectvo tak bylo zcela zneškodněno během prvních dní invaze.⁹⁵ Největší hrozbu ve vzdušném prostoru tak paradoxně představovaly systémy PVO, které byly také mezi prvními cíli úvodního bombardování.

⁹¹ WILLIAMSON, M. *The Iraq War*. Belknap Press. 2005. str. 262

⁹² Mezi výsostné výjimky se může zařadit výkonnější munice do standardních pěchotních zbraní, kdy byl náboj 7,62x39, využívaný v útočných puškách AK-47, efektivnější na střední a delší vzdálenosti (a při penetraci zdí a dalšího materiálu), než standardní náboj 5,56x45 NATO, využívaný ve zbraních systému AR-15.

⁹³ GARDEN, T. Iraq: the military campaign. *International Affairs*. 2003, roč. 79, č. 4. s. 710, 714

⁹⁴ GARDEN, T. Iraq: the military campaign. *International Affairs*. 2003, roč. 79, č. 4. s. 714

⁹⁵ WILLIAMSON, M. *The Iraq War*. Belknap Press. 2005. str. 266-268

Ačkoliv byly stále značně zastaralé, koaliční velení si nemohlo dovolit je nechat funkční.⁹⁶

2.2.2 Nemateriální faktory

Nemateriální faktory se zabývají především schopnostmi a dovednostmi vojáků, komunikací, psychikou a motivací na bojišti. Jak materiální, tak nemateriální faktory jsou ovšem v konečném důsledku podstatně propojeny.

2.2.2.1 Schopnost vedení boje

Neduhy irácké armády, kterými trpěla již v prvním konfliktu, tedy především špatný výcvik, špatné rozhodování na operačně-taktické úrovni apod., byly přítomné i nyní. Stejně tak jako disproporce v reálné úrovni výcviku. Nejlépe vycvičení byli opět členové elitní republikánské gardy. I tak byl ovšem chabý výcvik iráckých vojáků jedním z hlavních důvodů, proč byly koaliční ztráty tak nízké. Neschopnost iráckých jednotek je doložena na mnoha různých příkladech, ať už se jedná o posádky tanků a obrněných transportérů, kteří nebyli schopni zasáhnout koaliční vozidla, přes špatnou úroveň střelby z pěchotních zbraní až po nevhodně zvolené budování strategických hlídek, palpostů apod.⁹⁷

2.2.2.2 Motivace bojovat a psychika na bitevním poli

Dvanáct let nezměnilo ani iráckou vůli bojovat. Vzdávání bylo velmi časté, zejména v prvních dnech invaze, kdy koaliční jednotky konfrontovaly první nepřátelské skupiny. V tomto ohledu hrála značnou roli PSY-OPS operace⁹⁸, která probíhala několik dní před samotnou invazí. Celkem bylo před zahájením invaze vysláno 158 raket, které obsahovaly bezmála třicet dva milionů informačních letáků.⁹⁹ Opět se zde vyskytoval trend, že s čím lépe vycvičeným protivníkem se koalice setkala, tím byla větší vůle bojovat a vzdávání se bylo čím dál méně časté.

⁹⁶ WILLIAMSON, M. *The Iraq War*. Belknap Press. 2005. str. 265-266

⁹⁷ BIDDLE, S. Speed Kills...? *Journal of Strategic Studies*. 2007, roč. 30, č. 1. s. 23-30

⁹⁸ GARDEN, T. Iraq: the military campaign. *International Affairs*. 2003, roč. 79, č. 4. s. 713

⁹⁹ Americké letouny shazovali letáky vyzývající k tomu, aby se iráčtí vojáci vzdali a složili zbraně. Pokud tak udělají, budou mimo ohrožení postupujících koaličních jednotek.

2.2.3 Průběh a implikace výsledku druhé války v Perském zálivu

Jak již padlo výše, od konce první války v zálivu byla nad vzdušným prostorem Iráku uvalena bezletová zóna. První zásadnější moment, který následně ovlivnil invazi, nastal v roce 1998, kdy v rámci operace Desert Fox americké jednotky zahájily čtyřdenní bombardování strategických pozemních cílů v zemi. Mezi tyto cíle patřily údajné prostory pro výrobu balistických raket a zbraní hromadného ničení, stejně tak ovšem systémy PVO a další strategické cíle. Během těchto čtyř dnů proběhlo zhruba 650 náletů a bylo vypáleno na 415 balistických střel.¹⁰⁰ Dalším důležitým bodem byla noc z 19. na 20. března 2003, kdy začal útok balistickými raketami na několik důležitých strategických cílů.¹⁰¹ Následoval počátek pozemní invaze.

Výchozím bodem byla hranice mezi Irákem a Kuwaitem, na které se soustředila většina koaliční techniky a osádky, které se měly zapojit do úvodní části invaze. V severní části Iráku operovaly speciální jednotky, které zde byly vysazeny letecky, ze základen v Itálii, a jejichž úkol byl zajistit několik letišť a ropných vrtů, následně likvidovat odpalovací systémy SCUD, které měly být připraveny na útok na Izrael.¹⁰² Původní plány počítaly ještě se třetí částí ozbrojených složek, které by postupovaly z Turecka. Turecký parlament však dislokaci cizí armády nepovolil a tudíž k ničemu nedošlo.¹⁰³

Invaze samotná se nesla v duchu doktríny Shock and Awe. Na jejím hrotu tedy stály lehké mechanizované jednotky, většinou o velikostech praporů, které velmi rychle postupovali směrem na sever, kdy hlavním cílem bylo hlavní město Bagdád. Tyto jednotky disponovaly efektivní leteckou podporou, která mohla bez problému využívat vzdušný prostor nad celou operační oblastí. Úspěšný postup jednotek na sever byl pevně spjat s jejich rychlostí postupu. Toho bylo dosaženo díky provázané podpoře mezi pozemními a vzdušnými silami.

Pozemní kampaň postupovala rychle. Po třech dnech byly koaliční jednotky 160 kilometrů v týlu Iráku. Postup se místy zpomalil, především díky prvním větším bitvám (například bitva ve městě Nasiriyah a v jeho okolí).¹⁰⁴ 25. března se celý postup

¹⁰⁰ GARDEN, T. Iraq: the military campaign. *International Affairs*. 2003, roč. 79, č. 4. s. 702

¹⁰¹ BIDDLE, S. Speed Kills...? *Journal of Strategic Studies*. 2007, roč. 30, č. 1. s. 9

¹⁰² BIDDLE, S. Special Forces and the Future of Warfare. *Military Technology*, 2006, ročník 30, číslo 3, s. 15-17

¹⁰³ GARDEN, T. Iraq: the military campaign. *International Affairs*. 2003, roč. 79, č. 4. s. 703

¹⁰⁴ GARDEN, T. Iraq: the military campaign. *International Affairs*. 2003, roč. 79, č. 4. s. 706

v podstatě zastavil, z důvodu ustanovení nových zásobovacích tras a občasnými konflikty. Postup byl značně znesnadněn také guerillovou taktikou boje, které využívali iráčtí vojáci. Tento hybridní způsob boje se později ukázal jako značný problém pro koaliční jednotky. Případy, kdy se iráčtí vojáci ztráceli v davech civilistů či se za ně rovnou vydávali, nebyly neobvyklé. Začaly se také objevovat první sebevražedné útoky.¹⁰⁵

Po několika dnech se invaze znovu rozjela a 4. dubna dorazily první jednotky na předměstí Bagdádu, kde byla první vlna obranného valu velmi rychle rozmetána.¹⁰⁶ Irácké jednotky se stáhly zpět do města, kde se očekával krutý boj. Po celou dobu pozemní operace probíhaly intenzivní koaliční nálety, které za použití precizní munice likvidovaly důležité nepřátelské cíle.

Uvnitř Bagdádu na koaliční jednotky nečekaly tuhé boje tak, jak se předpokládalo.¹⁰⁷ Spíše se jednalo o sporadické potyčky mezi malými skupinami loajálních vojáků, kteří využívali městského typu boje. Symbolické dobytí hlavního města bylo zvětšeno 9. dubna, kdy byla svržena socha diktátora Husajna. O pár dní později jednotky námořní pěchoty dobyly poslední velké ložisko odporu, Husajnovo rodné město Tikrít. Od této chvíle se bojovalo jen příležitostně, s roztroušenými jednotkami po okolí. Druhá polovina dubna se nesla ve znamení přechodu na nový režim a postupně se začaly objevovat problémy, které celou budou celou oblast zužovat následujících několik let.

Pozemní kampaň dopadla obrovským úspěchem tak, jak se předpokládalo. Po zkušenostech z první války v zálivu se již neočekávaly takové ztráty, ba naopak. Vojevní plánovači měli vcelku jasnou představu o tom, co na koaliční vojáky v Iráku čeká. Spíše tedy než zdali kampaň dopadne, se řešilo jakým způsobem, resp. za jakou cenu.

Výsledek jako takový byl opět jednoznačný. Koaliční *loss rate* byl pro úvodní invazi zhruba kolem hodnoty 1:2300.¹⁰⁸ Stejně jako v první válce v zálivu tak i v této hrály klíčovou roli technologie. Stejně jako předtím to ovšem nebyly technologie samy o sobě, které by k tomuto výsledku dopomohly. V tomto případě byly doplněny

¹⁰⁵ GARDEN, T. Iraq: the military campaign. *International Affairs*. 2003, roč. 79, č. 4. s. 707

¹⁰⁶ GARDEN, T. Iraq: the military campaign. *International Affairs*. 2003, roč. 79, č. 4. s. 707

¹⁰⁷ GARDEN, T. Iraq: the military campaign. *International Affairs*. 2003, roč. 79, č. 4. s. 711

¹⁰⁸ BIDDLE, S. Speed Kills...? *Journal of Strategic Studies*. 2007, roč. 30, č. 1. s. 8

faktorem rychlosti celé operace, ale také skvělé úrovně situačního uvědomění (viz teorie č. 4) a skvělého výcviku koaličních jednotek¹⁰⁹.

Krátce po invazi se objevilo několik teorií o tom, proč dopadla takovýmto drtivým vítězstvím. Převážně se hovořilo o tom, že strategie koaličních jednotek byla uzpůsobena tomu, že se mělo v co největší míře předejít přímým bojům na kontaktní či krátkou vzdálenost. K tomu měla posloužit například špičková manévrovatelnost koaličních jednotek v čele invaze, rychlá a efektivní podpora ze vzduchu, která by případné nepřátelské jednotky ničila či zatlačovala dále a systematické nálety, které měly zničit značnou část iráckého vybavení (a morálku), které by v případě střetů na krátkou vzdálenost, nebylo k dispozici.¹¹⁰

Tento předpoklad se však ukázal jako lichý, neboť přímých bojových střetů bylo v době invaze opravdu mnoho¹¹¹. I přesto ovšem zůstal výsledný *loss rate* na velmi dobré hodnotě.

Jako nejpravděpodobnější vysvětlení se tak jeví kombinace skvělého výcviku koaličních jednotek, dostupnost moderních technologií a výzbroje a naopak neschopnost opozičních iráckých jednotek (ať už se jednalo o regulérní armádu, či jednotky (speciální) národní gardy). Znovu se tak v podstatě opakuje vysvětlení, které platilo během prvního konfliktu v zálivu.

Právě na příkladu intenzivních bojů na kontaktní vzdálenost se ukázalo, jaká disproporce mezi schopnostmi a výbavou byla na bitevním poli přítomna. Pozitivní výsledek přímého střetu na blízkou či střední vzdálenost vyžaduje vysokou úroveň výcviku a taktiky – vhodné dodržování formací, využívání improvizovaných krytů a opevnění, přesnou a efektivní střelbu apod. A právě těmito faktory koaliční jednotky disponovaly a právě ty byly jedním z důvodů, proč tyto jednotky odcházely z takovýchto potyček vítězně. Lepší vybavení jen celý výsledek posiluje (viz teorie č. 1).¹¹²

Jak se ukázalo na mnoha případech, irácké jednotky v poli příliš schopné nebyly. Jejich hlavní nedostatky se dají rozdělit na dvě kategorie a to špatné přizpůsobení aktuální situaci a velmi nízká efektivita střelby.¹¹³ V prvním případě se jednalo například o nevhodně zvolenou taktiku – přímý střet s obrněnými/lehce obrněnými

¹⁰⁹ BIDDLE, S. Speed Kills...? *Journal of Strategic Studies*. 2007, roč. 30, č. 1. s. 11

¹¹⁰ BIDDLE, S. Speed Kills...? *Journal of Strategic Studies*. 2007, roč. 30, č. 1. s. 12

¹¹¹ Například operace Thunder Run I a II, boje v Bagdádu, Tikritu apod.

¹¹² BIDDLE, S. Speed Kills...? *Journal of Strategic Studies*. 2007, roč. 30, č. 1. s. 22-23

¹¹³ BIDDLE, S. Speed Kills...? *Journal of Strategic Studies*. 2007, roč. 30, č. 1. s. 23 a 29

vozidly koaličních jednotek, dále špatně zvolené útočné pozice, které nenabízely dostatečnou úroveň krytí, ochrany a viditelnosti a neschopnost spolupráce a koordinace sil na bojišti.¹¹⁴ Když už irácké jednotky zaujaly pozici, která dobře maskovala jejich přítomnost, byla absolutně nevhodná z hlediska zabezpečení obrany a efektivního útočného perimetru. Stále se opakovaly stejné chyby, jako v první válce. Irácké velení bylo absolutně nekompetentní ve schopnostech efektivního využití městské zástavby jakožto ideálního prostředí pro boj.¹¹⁵ Dalším zásadním nedostatkem byla velmi špatná efektivita střelby. Jsou zaznamenány případy, kdy se iráckým jednotkám podařilo zasáhnout pouze necelých 10% z vypálených raket RPG. V případě tanků nebyla přesnost zásahů o mnoho vyšší.¹¹⁶ Objevily se také případy, kdy se iráckým střelcům nepodařilo umístit jediný zásah.¹¹⁷ Za tuto neschopnost mohla především v podstatě nulová úroveň výcviku. Existují nepodložené informace které tvrdí, že leckteré jednotky před vypuknutím invaze nevystřelily ze své zbraně. Jiné měly v rámci cvičení nastříleno v jednotkách kusů.

O úspěchu vojenské operace během počátku druhé války v Perském zálivu nepochyboval pravděpodobně nikdo. Nejzásadnější otázkou bylo, jakou cenu koalice vedená USA za svržení Saddáma Husajna zaplatí. Jak se ukázalo, invaze jako taková byla velmi dobrým výsledkem, z hlediska hodnocení samotné vojenské operace. Loss rate 1:2300 byl hodně slušný a v podstatě navázal na úspěch operace, která se udála dvanáct let předtím. V tu chvíli ovšem nikdo nevěděl, jak se situace v Iráku vyvine dál a že se vše otočí o 180 stupňů.

Během invaze byla využita doktrína Shock and Ave, která se ukázala jako velmi efektivní v případě, kdy se jedná o značně asymetrický konflikt. Technologická převaha koalice zde hrála jednu z hlavních rolí při celkovém úspěchu. Stejně jako v první válce v zálivu je ovšem nutno podotknout, že samotná technologická převaha by k dosažení stejného výsledku zcela jistě nestačila. Pokud by koaliční vojáci nepřevyšovali své protivníky v úrovni výcviku, celá invaze mohla dopadnout zcela jinak a hodnoty ztrát by byly podstatně vyšší. Koaliční síly však byly schopné využít svých předností stejně, jako zneužít nedostatků ze strany irácké armády. Znovu se tak ukázalo, že synergistické spojení výcviku a technologií je nejvíce efektivní bojovou doktrínou v těchto dvou

¹¹⁴ BIDDLE, S. Speed Kills...? *Journal of Strategic Studies*. 2007, roč. 30, č. 1. s. 24

¹¹⁵ BIDDLE, S. Speed Kills...? *Journal of Strategic Studies*. 2007, roč. 30, č. 1. s. 27-28

¹¹⁶ BIDDLE, S. Speed Kills...? *Journal of Strategic Studies*. 2007, roč. 30, č. 1. s. 34

konkrétních situacích. Stephen Biddle se tak se svou teorií z 90. let trefil a ukázala se jako ta, která má největší potenciál do budoucna, neboť se potvrdila o 12 let později.

Bylo by ovšem chybou zapomínat také na další aspekty, kterým se věnovali ostatní autoři teorií, z počátku této práce. Jak v první, tak v druhé válce v zálivu hrála klíčovou roli letecká kampaň, ačkoliv měla v obou případech poněkud odlišný průběh. Nejednalo se o dominantní determinantu obou konfliktů, ale o faktor, který se výrazně projevil a k celkovému výsledku výrazně napomohl. Stejným způsobem se projevil také vliv psychického stavu samotných vojáků. Psychika a morálka značně ovlivňuje jednání vojáků v boji, a pokud jedna strana disponuje prostředky, které mohou psychický a morální stav opozičních sil výrazně nabourat, bude mít v poli jasnou převahu.

Obě války v zálivu, ale i moderní konflikty z posledních let ukazují, jakým směrem se vojensko-technologický vývoj (a s ním spojené plánování strategií) ubírá. Nedá se očekávat, že klasické pozemní bitvy zcela zmizí (jak naznačovaly některé teorie z 90. let¹¹⁸), nicméně jejich úloha již nebude dominantní. Do popředí se dostávají vzdušné síly a informační prostředky, které mohou být v budoucích konfliktech minimálně stejně důležité, jako kvalitní a dobře vycvičené pozemní vojsko. Výše rozebírané konflikty (a další, které se od té doby staly) tuto hypotézu potvrzují – alespoň tedy v případě aktéra, pro něhož bude tato doktrína dosažitelná.

3 Relevance problematiky pro AČR

Výše popsané informace ohledně budoucího vývoje ozbrojených složek, jsou platné především pro USA. Jednak proto, že to byly právě síly USA, které se výše popsaných konfliktů účastnily. A také proto, že jsou to právě ozbrojené složky USA, které mají ambice a rozpočet na to, realizovat takovéto strategické programy. Přesto je logické se ptát, zdali plynou nějaké implikace z výše popsaného i pro AČR.

Ministerstvo obrany ČR disponuje několika strategickými dokumenty¹¹⁹, ve kterých je zformulována střednědobá strategie vývoje a plánování ozbrojených složek ČR. Podle nich je primární rolí AČR obrana svrchovanosti země a následně další úkoly, jako plnění členských závazků NATO apod. Opravdu je ovšem AČR v současné době

¹¹⁷ BIDDLE, S. Speed Kills...? *Journal of Strategic Studies*. 2007, roč. 30, č. 1. s. 30

¹¹⁸ BIDDLE, S. Victory Misunderstood – What the Gulf War Tells Us about the Future of Conflict. *International Security*, 1996, ročník 21, číslo 2, str. 143

¹¹⁹ Ty jsou dostupné na webových stránkách MO ČR: <http://www.mocr.army.cz/ministr-a-ministerstvo/odkazy/odkazy-46088>

schopna naplňovat svůj nejdůležitější závazek, bez ohledu na potenciální pomoc vojenských partnerů?

Současný stav AČR poukazuje na několik kritických nedostatků, které značně ovlivňují neschopnost případné obrany ČR. Jedním z možných budoucích scénářů, které není možné zcela vyloučit, je eskalace potenciálního konfliktu s Ruskem. Ať už v oblasti Pobaltí, nebo například v oblasti Polska. Nejedná se o příliš pravděpodobnou alternativu, ale v současné době se jedná o pravděpodobně největší bezpečnostní riziko, kterému můžeme čelit. Aktuální informace z počátku roku 2017 jasně poukazují na to, že se zde nachází kvantitativní problém v podobě velmi omezeného a limitujícího počtu personálu a techniky.^{120 121} Celkový počet vojáků by se měl, podle nejnovějších strategických plánů AČR, zvyšovat v horizontu sedmi let, zhruba na 24 tisíc aktivních vojáků a 5 tisíc vojáků v záloze.¹²² Pro dosažení tohoto cíle by bylo potřeba zvýšit celkový rozpočet ze současných 31,4 miliard na 51,3 miliard (předpoklad pracuje s hodnotou 1,4% HDP).¹²³ V současné době disponuje AČR dvěma plně funkčními brigádami. V koncepci pro následující roky se s vytvořením třetí operační brigády nepočítá, berme tedy v potaz současný stav. Dvě plně funkční brigády mají velmi omezený potenciál, co se obrany specifického prostoru týče. V ideálním případě, by měly být dvě brigády schopny ubránit linii o rozloze zhruba 30-40 kilometrů. V konečném důsledku by ovšem záleželo na tom, s jakou silou by na bojiště dorazil útočník. V případě již zmiňovaného Ruska by to znamenalo extrémní početní převahu na jejich straně. Efektivní *force-to-force ratio* pro obránce je zhruba 1:3¹²⁴, ovšem i to je velmi ovlivněno mnoha vedlejšími faktory, jako je diference ve výzbroji, úroveň podpory apod. V počtu dvou brigád by tak velmi reálně hrozilo totální přečíslení v operační oblasti (extrémně nevýhodné *force-to-space ratio*¹²⁵), díky kterému by bylo možné dvě brigády AČR kompletně přemanévrovat a zničit.

¹²⁰ *Ceskatelevize* [online] 2. 1. 2016. 18. 5. 2017 [citováno dne]. Dostupné z <http://www.ceskatelevize.cz/ct24/domaci/1647748-armada-ma-novou-koncepci-chybi-ji-65-tisice-vojaku-z-povolani>

¹²¹ Přehled hlavních druhů techniky a výzbroje, *oficiální web AČR*, dostupné online: <http://www.acr.army.cz/assets/technika-a-vyzbroj/technika/prehled2017.pdf>

¹²² Koncepce výstavby AČR 2025. *oficiální web AČR*. s. 22. dostupné online: http://www.mocr.army.cz/images/id_40001_50000/46088/KVA_R_ve_ejn_verze.pdf

¹²³ Koncepce 2025. s. 25

¹²⁴ BIDDLE, S. *Military Power: Explaining Victory and Defeat*. Princeton University Press, 2006. s. 70

¹²⁵ BIDDLE, S. *Military Power: Explaining Victory and Defeat*. Princeton University Press, 2006. s. 71

Důležitým přístupem v obranné strategii je teorie odstrašení (conventional deterrence theory¹²⁶), která se v tomto případě nabízí jako ideální východisko pro naši situaci. V případě potenciálního střetu s protivníkem totiž nabízí odpověď na otázku, co by měla AČR dělat, aby byla schopna se tomuto protivníkovi postavit, nebo ho spíše zastrašit. A právě v tomto případě se hodí poznatky z předchozí části práce.

Ačkoliv výše zpracované teorie nehovoří o kvantitativní nerovnosti jako o zásadním problému (počítají s podobným rozložením sil), v našem případě by byla (za současného stavu) situace o poznání horší, jelikož by se jednalo o extrémní přečíslení v poli. I tak se jimi můžeme do značné míry inspirovat. Přílišné lpění na moderních technologiích není v našich podmínkách příliš účelné, vzhledem k finanční situaci, ve které se AČR nachází.¹²⁷ V tomto případě je tedy jasné, že primárním cílem investic by měl být špičkový výcvik a příprava personálu jako taková. Jak se ukázalo výše, vynikající úroveň výcviku je jeden z hlavních prvků efektivně fungujících ozbrojených složek a dokáže i do určité míry smazat vliv technologických rozdílů.

Nová koncepce by se tedy měla zaměřit na co nejlepší úroveň výcviku velitelů, důstojníků a poddůstojníků. V případě nenadálé mobilizace, ke které by v případě rozsáhlejšího konfliktu muselo dojít, vzhledem k velmi omezenému počtu osob v AČR, by do ozbrojených složek nastoupilo mnoho nekvalifikovaných osob. Skvěle vycvičený důstojnický sbor by byl v přípravě těchto nováčků efektivní a výcvik by mohl být hotový v řádu několika měsíců. Pokud by takto špičkově vycvičený důstojnický sbor chyběl, celková kvalita personálu by byla chatrná. Investice do schopností současných důstojníků a poddůstojníků je tedy klíčová, neboť to jsou právě oni, kteří by značně ovlivnili efektivitu armády.

Dalším podstatným bodem v koncepci by mělo být zavedení realistických bojových cvičení. Ta by měla odpovídat scénářům, ke kterým by mohlo potenciálně dojít. Tedy konfrontace s dobře vycvičeným a kvalitně vybaveným nepřítelem, který disponuje minimálně stejnou silou v poli, spíše však početní převahou. V rámci těchto cvičení by se zvyšovala bojová úroveň jednotek, upevňovaly by se takticko-operační znalosti a dovednosti (využívání terénu, komunikace, maskování osob a těžké techniky apod.). Tyto znalosti a zkušenosti by se v případě rozšíření sil AČR aplikovali na výcvik nově příchozích.

¹²⁶ MEARSHEIMER, John J. *Conventional Deterrence*. Cornell University Press, 1985, s. 23-67

¹²⁷ Do roku 2025 se počítá s navýšením rozpočtu na hodnotu 1,4% HDP, viz koncepce 2025

Pokud by byla úroveň vojáků AČR na precizní úrovni, mohli bychom si částečnou úlevu v oblasti technologické vyspělosti vybavení a techniky dovolit. Nemůže se jednat o zásadní rozdíl, ale nízkou úroveň difference by měl špičkový výcvik vybalancovat. Jak se ukázalo v případě teorie S. Biddla, čím lepší úroveň výcviku bude, tím efektivnější je použití a využití moderních technologií.

Vzhledem k rozpočtu (a závěrům z předchozích kapitol) by nebylo vhodné investovat vyšší sumy do letectva. Jak se ukázalo v Iráku, dostupnost omezených vzdušných sil má omezený dopad. V případě konfliktu s Ruskem by byly letecké síly zničeny během několika hodin. V tu chvíli by nehrálo roli, zdali by se jednalo o 15 nebo 30 letounů. Role letectva by, do jeho zničení, byla čistě podpůrná.

Za pomoci výše vyřčených kroků by mělo být teoreticky možné vybudovat takové ozbrojené složky, které budou (i) schopny maximálně využít své techniky a (ii) díky tomu by si jejich porážka na straně útočníka nepoměrné ztráty a časové prodlevy. Přirozeně zůstává otázka, kolik by musela ČR investovat do své armády a jak přesně strukturovat své síly, aby dosáhla maximálního odstrašujícího účinku (ať sama, či ve spolupráci se spojenci) – to je však otázka ležící mimo záměr této práce.

4 Závěr

Tato práce se pokusila, za pomoci příkladů první a druhé války v Perském zálivu, vyhodnotit vliv technologické převahy na výsledku obou konfliktů. Analýza se opírala o čtyři základní teorie, které jsou popsány a rozebrány v teoretické části práce.

Na základě zpracovaných informací je možné odpovědět na všechny vytyčené výzkumné otázky a zhodnotit hypotézy výše zmíněných teorií. Analýza jasně poukázala na to, že je technologická převaha na bojišti signifikantním faktorem, který dokáže výsledek boje značně ovlivnit. V jistých případech se dokonce ukázalo, že by byla technologická převaha sama o sobě dostačujícím prvkem k vítězství (tudíž by teorie č. 2 a následná hypotéza byla správná). Důležitou proměnnou v této analýze ovšem sehrála efektivita boje, tedy výsledné hodnoty *loss rate* a *exchange rate*. K dosažení jejich nejlepší hodnoty je samotná přítomnost špičkových technologií nedostatečná, neboť je to právě až kombinace vynikající úrovně výcviku, která společně s dostupností moderních technologií umožnila dosažení bezprecedentního výsledku obou konfliktů, z hlediska poměrů *loss rate* a *exchange rate*. Tento trend se potvrdil jak v první, tak ve druhé válce v Perském zálivu a teorie číslo 1 (a s ní spojená hypotéza zaměřená na synergické postavení výcviku a technologií) je tedy nej přesnější ve svých předpokladech (na úkor teorie č. 2). Oba konflikty také jasně poukázaly na to, že vliv letecké kampaně a letecké převahy také sehrál značnou roli na výsledcích. Analýza konfliktů potvrdila, že ustanovení totální nadvlády ve vzdušném prostoru výrazně ovlivňuje průběh a výsledek pozemních operací. Pokud by tímto faktorem koaliční síly nedisponovaly, postup pozemních jednotek by byl o poznání složitější a pozemní operace by neměla tak hladký průběh. I hypotéza číslo 3 se tak dá považovat za potvrzenou, ačkoliv letectvo nebylo tou jedinou dominantní silou, podílející se na úspěchu. Jeho role však byla neoddiskutovatelná. Důležitým faktorem byla také psychika na bojišti, která se jasně promítala do výsledků bojů. Tento trend bylo možné spatřit v obou konfliktech a je tedy zřejmé, že i ta sehrála velmi důležitou roli. I s touto hypotézou je tedy možné souhlasit.

Z hlediska aplikovaných teorií je očividné, že k dosažení co nejideálnějšího průběhu vojenské operace, je potřeba synergického vztahu právě těchto hlavních faktorů, tedy technologické převahy, špičkového výcviku a vzdušné podpory. Toto tvrzení tedy negativně odpovídá na hlavní výzkumnou otázku, zdali je technologická převaha hlavní a převažujícím faktorem, který ovlivňuje výsledek konfliktu.

V závěru je ovšem nutné podotknout, že podobný scénář operací, se kterým se pracovalo v rámci této práce, je aplikovatelný pouze na podobný styl válečné operace. V případě symetrického konfliktu by bylo velmi zajímavé sledovat, jak výše popsané teorie ob stojí v praxi. Především vzhledem k případné vyrovnanosti obou zúčastněných stran. Dá se předpokládat, že v případě konfliktu s lépe vycvičeným a lépe vybaveným protivníkem by byl celkový výsledek značně rozdílný, i za předpokladu následování výše zmiňovaných teorií.

5 Použitá literatura

BIDDLE, Stephen. *Military Power: Explaining Victory and Defeat in Modern Battle*. Princeton University Press, 2006. 352 s.
ISBN 978-0691128023

WILLIAMSON, Murray, SCALES Jr, Robert H. *The Iraq War: A Military History*. Belknap Press, 2008. 312 s.
ISBN 978-0674019683

MEARSHEIMER, John J. *Conventional Deterrence*. Cornell University Press, 1985. 296 str.
ISBN: 978-0801493461

CORRELL, J. T. *The Air Force and the Gulf War*. The Air Force Association, 2009.
Dostupné online: <http://higherlogicdownload.s3.amazonaws.com/AFA/6379b747-7730-4f82-9b45-a1c80d6c8fdb/UploadedImages/Mitchell+Publications/AFandGulfWar.pdf>

MEARSHEIMER, J. J. Assessing the Conventional Balance – The 3-1 Rule and it's Critics. *International Security*, 1989, ročník 13, číslo 4, s. 54-89

COHEN, Eliot A. The Mystique of U. S. Air Power. *Foreign Affairs*, 1994, číslo 73, s. 109-124

BIDDLE, Stephen. Victory Misunderstood – What the Gulf War Tells Us about the Future of Conflict. *International Security*, 1996, ročník 21, číslo 2, s. 139-179

PRESS, Daryl G. Lessons from Ground Combat in the Gulf – The Impact of Training and Technology. *International Security*, 1997, ročník 22, číslo 2, s. 137-146

MAHNKEN, T. G. What the Gulf War can (and cannot) Tells Us about the Future of Warfare. *International Security*. 1997, ročník 22, číslo 2, s. 151-162

KEANEY, Thomas A. The Linkage of Air and Ground Power in the Future of Conflict. *International Security*, 1997, ročník 22, číslo 2, s. 147-150

BIDDLE, Stephen. The Gulf War Debate Redux: Why Skill and Technology Are the Right Answer. *International Security*, 1997, ročník 22, číslo 2, s. 163-174

PRESS, Daryl G. The Myth of Air Power in Persian Gulf War. *International Security*, 2001, ročník 26, číslo 2, s. 5-44

GARDEN, Timothy. Iraq: The Military Campaign. *International Affairs (Royal Institute of International Affairs)*, 2003, ročník 79, číslo 4, s. 701-718

BIDDLE, Stephen. Toppling Saddam: Iraq and American Military Transformation. *Strategic Studies Institute*, 2004, s. 1-41

BIDDLE, Stephen. Special Forces and the Future of Warfare. *Military Technology*, 2006, ročník 30, číslo 3, s. 12-19

BIDDLE, Stephen. Speed Kills? Reassessing the Role of Speed, Precision and Situational Awareness in the Fall of Saddam. *Journal of Strategic Studies*, 2007, ročník 30, číslo 1, s. 3-46

6 Seznam příloh

Příloha č. 1: Vysvětlení pojmů (tabulka)

7 Přílohy

Příloha č. 1: Vysvětlení pojmů (tabulka)

Termín	Vysvětlení
Area of Operation (AO)	Označuje vymezený prostor bojové operace dané jednotky. AO pro 2. obrněný jezdecký pluk armády USA, během bitvy na 73 Eastings, byla oblast 73 Eastings
Kuwait Theater of Operations (KTO)	Kuwait theater of Operations - označení celé oblasti, ve které se nachází vojenské jednotky a probíhají zde boje
Perský záliv	Za účelem této práce je termín „Perský záliv“ spojen s konkrétními státy, které byly zapojené do konfliktů v rámci první a druhé války v zálivu.
Armáda	Armáda je organizovaný soubor ozbrojených složek a vojenské techniky, které spadají pod jednotné velení ve formě konkrétního státu nebo mezinárodního uskupení (aliance)
Družstvo	Družstvo je základní jednotkou v poli, čítá 6 - 20 vojáků a může se dělit na jednotlivé bojové týmy (fire team).
Četa	Četa je útvar, ve kterém se shromažďují družstva. Velikost obvykle mezi 20 - 80 muži.
Rota	Rota je útvar tvořen třemi až pěti četami. Obvykle čítá 80 – 200 vojáků.
Prapor (batalion)	Prapor je tvořen jednotlivými rotami, obvykle čítá 300 – 2000 mužů.
Pluk (regiment)	Základní taktický celek, obsahuje kompletní velení, které má dohled nad dvěma až čtyřmi prapory. Počet osob se pohybuje v řádech tisíců.
Brigáda	Vyšší organizační celek, čítající v rozmezí 2 až 5 pluků.
Divize	Největší organizační jednotka armády, často bývá označena číslovkou. Například 1. divize USMC.

